

Наша доля

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ ШТОТЫДНЁВАЯ ГАЗЕТА
Выдаецца з верасня 1990 г.

N15 (176)
13 красавіка 1995 г.
кошт у розніцу -- 300 руб.

У нумары:

2 стар. У палоне ў міласэрнасці

3 стар. Колькі каштуюць салдаты Рэйха?

7 стар. Праграма тэлебачання

8 стар. Сатыра і гумар

Як пісьменнік і чалавек, я не магу глыбока не задумвацца над тым, што ж адбылося з намі за апошнія гады. Якая галоўная прычына таго, што мы, яшчэ ўчора адносна сытыя і заможныя, з непахіснай дзяржаўнай стабільнасцю, раптам страцілі ўсё?

З незразумелай абыякавасцю і радасцю мы згаджаліся з усім, што нам ад рання да змяркання ўбівалі ў галаву «дэмакратычныя» сродкі масавай інфармацыі. Асабліва тут пастаралася маскоўскае тэлебачанне, над якім устанавіў сваё непадзельнае панаванне вядомы ідэолаг краіны А.М.Якаўлеў — камуніст-дзуршнік, пераменлівы, хцівы, даўні і верны служка амерыканскага ладу жыцця. Давайце разам успомнім, хто ўзначаліў ударную групоўку па разбурэнні СССР? У міжрэгіяльную дэпутацкую групу ўваходзілі па сваёй добрай волі вядомыя нам дзяржаўныя дзеячы, пісьменнікі, артысты, рэжысёры. Гэта яны заклалі першую міну пад будынак СССР. Так, мы спадзяваліся на той дэпутацкі корпус СССР. Але ён падвёў нас і на першым жа крутым павароце здаўся на міласць хітраму і каварнаму ворагу. Ды не будзем надта строгімі: апошнія народныя дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР выйшлі хіба не з нашага асяродка? Хіба ўсе мы ў той час бачылі і разумелі, да чаго ідзем, што нас чакае? Тады пра ўсё добра ведалі Гарбачоў, Якаўлеў, Шэварднадзе... На вялікі жаль, вярхушка Камуністычнай партыі, даўно прагніўшая, зладзейкаватая, апартуністычная, нясмелая, нічога не змагла супрацьпаставіць варожай змове першага і апошняга прэзідэнта СССР і яго сатанінскаму акружэнню. Усе тады разгубіліся, недаравальна бяздзейнічалі, а Гарбачоў з яго пераемнікам, будучым прэзідэнтам Расіі, тое і трэба было. Яны скарысталі момант, нанеслі сакрушальны ўдар па ўсіх важных інстытутах дзяржаўнасці, і мы сёння маем тое, што маем.

Ці зрабілі мы што-небудзь, каб не дапусціць падобнага ходу падзей? Калі б на гэтае пытанне быў станоўчы адказ, то мы сёння не аказаліся б каля разбітага карыта. Не толькі мы ці нехта альбо нейкая апазіцыя, а нават армія, наша сіла і абаронца, і тая аказалася няздольнай, негатовай да такога павароту падзей. Яна без бою, без адзінага выстралу здала праціўніка ўсе пазіцыі, заваяваныя нашым народам з такой цяжкасцю, цаной незлічоных ахвяр на працягу не толькі апошняй, але і папярэдняй войнаў. Разбурэнне, разбразненне, разгон арміі адбываўся падчас агульнай вакханаліі скарачэння і знішчэння ваенных арсеналаў, агульнай колькасці войскаў. Разбразнілі і нашу Беларусь. Калі б у нас былі мудрыя, самастойныя палітыкі, дзяржаўныя дзеячы, то хіба яны дапусцілі б да

таго, што добраахвотна аддалі тактычнае ядзернае ўзбраенне, парэзалі на метал сучасныя бамбардзіроўшчыкі? Магчыма, тое было непазбежна, але ж трэба было ўсё рабіць не за так, а займаецца з таго выгаду для народа, для дзяржавы. Дзякуй нашаму прэзідэнту, А.Р.Лукашэнку, што ён адумаўся, спыніў гэтую несправядлівасць. Тым больш, што НАТА набліжаецца да нашых межаў, неўзабаве час, калі ў Прыбалтыцы, Польшчы з'явіцца амерыканскія ракеты, нацэленыя на нас. Гэта ўсё дзякуючы таму ж Гарбачоў, Ельцыну і іншым дэпутацкай групе, сярод якіх быў наш дамарослы «дэмакрат»-вандзеец Аляксандр Адамчык. Яны ўсё зрабілі, каб Варшаўскі дагавор знішчыць, а НАТА захаваць.

Паўстае пытанне: а дзе ж былі нашы праслаўленыя маршалы, генералы і адміралы, калі адбывалася ўсё гэта? Ці чулі мы хоць адзін іхні голас супраць усяго гэтага? Не. Варожы і знарочысты, зладжаны спеў тых жа сродкаў масавай інфармацыі быццам спаралізаваў іх, пазбавіў сілы, волі і апошняга розуму. Мы памятаем, аб чым ішла размова на так званых «офіцэрских собраниях». Найбольш там гучалі словы аб пайках, ваенных пенсіях, жыллі. Непераможная і легендарная армія, якая атрымала ад свайго народа самую сучасную, самую грозную зброю, аказалася бяссільнай перад кучкай праданых палітыкаў, можна сказаць, самохаць разбразнілася, знікла, адыйшла ў небывіццё, пакінуўшы свой галечны народ сам-насам з узброеным да зубоў, лютым і каварным ворагам, які, няма сумнення, чакае моманту, каб начыста разбіць нас, скарыць, зрабіць сваімі рабамі на доўгія вякі, як гэта было пры татарамангольскіх заваёўніках.

Паўстае пытанне: чаму ж такое сталася магчымым менавіта ў нас, у нашай краіне? Здавалася ж, у нас гэтакі таленавіты, працалюбівы, свабодалюбівы народ, што яго наўрад ці адолее калі-небудзь самы грозны вораг? Вядома, прычын нашай катастрофы шмат, як аб'ектыўных, так і суб'ектыўных. Але галоўнай віной усяму, лічу я, наша асабістая абыякавасць, галавацянства, бязволье, наша дрымучае невуцтва. Гэта,

безумоўна, далёка не поўны пералік таго, што ўрэшце рэшт адыграла сваю сумную ролю, прывяло да паражэння, да глыбокага крызісу ўсіх бакоў жыцця грамадства. Канца-краю гэтаму крызісу няма і нават не прадбачыцца. На гарызонце пакуль адны чорныя хмары. І за гэтымі хмарамі мне ўсё бачацца тыя ж народныя дэпутаты СССР, ад паводзін і дзейнасці якіх залежала вельмі і вельмі шмат, калі не ўсё. Хіба не тыя народныя дэпутаты, якіх выбіралі мы з вамі, зрабілі з Гарбачова першага прэзідэнта СССР? Многія з іх трапілі ў дэпутацкі корпус на хвалі

прыгнятае рускіх, і казаць пра такое абсурдна і несправядліва, бо на сённяшні дзень у нас большасць размаўляюць па-руску. Ніхто іх за гэта не абвінавачвае і не дыскрымінуе. Нельга дапусціць ніякай істэрыі, нагнятання абстаноўкі, што, маўляў, беларускія нацыяналісты прыцяняюць іншыя народы. Калі ўжо быць справядлівым да канца, трэба сказаць, што перш за ўсё неабходна ратаваць беларускую мову, якой пагражае поўнае знікненне.

Давайце прыгадаем, як многія з нас бэсцілі камуністаў, без усялякага разбору і падставы

клялі і ганьбілі іх, падыгрываючы тым самым «дэмакратам». Мы жылі як бы нядрэнна, мелі хай не ўсё, але амаль усё: таннія і разнастайныя прадукты, якія хочаш лекі ў аптэках па сімвалічнай цане, таннія і даволі надзейныя адзенне, абутак. Вядома, нам хацелася лепшага жыцця, і мы, безумоўна, мелі на тое права. Але ж і язык не павернецца сказаць, што камуністы нікога не рабілі дзеля дабрабыту людзей, бо гэта было б не толькі няпраўдай, але і знарочыстай маной, паклёпам. Цяпер, паспытаўшы «дэмакратычнай» улады і яе хлеба, мы параўноўваем і можам выбіраць.

Кажучы пра камуністаў, трэба адрозніваць сапраўдных камуністаў, тых, хто адстаяў нашу свабоду і незалежнасць у час апошняй Айчынай вайны, ад бальшавікоў-людоедаў, якія разрабавалі нашу краіну, знішчылі праваслаўную веру, разбурылі іншыя святыні, вывезлі золата, брыльянты, карціны, іконы ў Амерыку, бальшавікоў, якія паталілі наш народ у крыві і імёнах якіх названы, на вялікі жаль і непаразуме, нашы вуліцы, гарады, вёскі. Унукі і праўнукі тых бальшавікоў сёння сталі дэмакратамі і працягваюць справу сваіх дзядоў.

Мне могуць сказаць, што хоць я сам і не камуніст, затое іхні прыхільнік. Не, я аддаю належнае таму, што было, лічу, што камуністычная ідэя, якой бы прываблівалі яна ні была, у вачах нашага народа досыць дыскрэдытавана. Бо ніхто з сучасных камуністаў аж да сённяшняга дня не гаворыць услых праўду пра Леніна і яго іудамасонскае акружэнне, на сумленні якога мільёны і мільёны загубленых

жыццяў праваслаўнай часткі нашага народа. Гэтага нельга ні забыць, ні дараваць. А хіба не сучасныя камуністы будавалі за нас з вамі кошт сацыялізму ў Еўропе, ва ўсім свеце? Мы пайлі і кармілі, часам не даядаючы самі, Анголу, Кубу, Эфіопію... За наш з вамі кошт утрымліваліся камуністычныя партыі ва ўсім свеце. Не, я не думаю, што сёння знойдуцца людзі, якія без аглядакі пабягуць за камуністамі.

Цяпер мы адкінуты далёка назад ва ўсіх адносінах. Каб дасягнуць таго ўзроўню жыцця, які мы мелі на пачатку дзевяностых гадоў, патрабуецца не адно дзесяцігоддзе.

Дзеля чаго мы павінны сягоння азірнуцца назад, убачыць, лепш разгледзець тое, што адбывалася нядаўна? Дзеля аднаго: каб асэнсаваць, зразумець падзеі, прааналізаваць іх, выбрацца з балота неразбярэхі і хаосу.

Так, раней мы жылі лепш, і гэта бясспрэчна. Мы маглі бясплатна вучыцца, атрымліваць професію, авалодаваць ведамі, мелі сталы заробак, нам не пагражала беспрацоўе. І калі з намі здаралася бяда або няўпраўка, то мы ведалі, куды трэба звяртацца перш за ўсё — у партыйныя органы, дзе нас прымалі, выслухавалі і, калі была магчымасць, то абавязкова дапамагалі, не давалі ў крыўду. А цяпер мы, як сіраты, і не ведаем да каго прыхінуцца, у каго папрасіць абараніць нас, вылучыць, бо ўлады па сутнасці няма, і невядома, каму несці свой боль і крыўду, якіх накіпалася за апошнія гады столькі, што і не выказаць, не выкрычаць, не выплакаць. Дык чаму ж мы гэтак лёгка развіталіся з тым ладам жыцця? Ці не таму, што «вархні» жылі значна лепш за простых людзей, што яны ўсе, амаль усе, жылі па закону двайной маралі: гаварылі і сцвярджалі адно, а рабілі зусім іншае? Хіба мы не ведалі пра існаванне спецапаліклінік, спецаінтэр'ю, спецамагінаў, якія абслугоўвалі не толькі партыйных і дзяржаўных босаў, але і іхнюю шматлікую челядь? У гэтым мы бачылі парушэнне прынцыпу сацыяльнай справядлівасці.

Таму, калі Гарбачоў пачаў так званую перабудову, нашы сэрцы адгрукнуліся на тое. Бо мы людзі лёгкаверныя, лёгкадумныя, мы чамусьці заўсёды беспадстаўна і безаглядна верым таму, што больш паабяцае, хто ўмее прыгожа і складна гаварыць. Як бы ў нас не было ўрока семнацатага, калі Ленін паабяцаў заводы рабочым, зямлю сялянам. Што з тых абяцанняў выйшла, добра вядома. То чаму ж зноў і зноў мы паўтараем адны і тыя ж памылкі? Гэта няпростое пытанне, але мы павінны знайсці на яго правільны адказ, бо інакш не толькі нам, але і нашым дзецям, унукам ніколі не выбрацца з бяды.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

ПЕРАДВЫБАРНАЯ ТРЫБУНА

Іван Капыловіч

УЗНАВІМ СВАТЫНІ

Капыловіч Іван Іванавіч жыве ў Мінску. Ён — пісьменнік, былы галоўны рэдактар штотыднёвіка «Наша доля». Працуючы карэспандэнтам «Чырвонай зменны», у час службовай камандзіроўкі ў 1969 годзе трапіў у аўтамабільную аварыю. У выніку — інваліднасць I групы. Нягледзячы на тое, што лёс не даў яму вялікіх шанцаў, Іван Іванавіч не схіліў галаву перад цяжкасцямі, маральнымі і фізічнымі, займае актыўную жыццёвую пазіцыю. Беларускае таварыства інвалідаў вылучыла Капыловіча І.І. кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па Скарыньскай выбарчай акрузе ў г. Мінску. Сёння «Наша доля» прапануе чытачам выступленне Івана Іванавіча. Што яго трывожыць, аб чым ён думае?..

папулізму, дэмагогіі, але мы не ў стане аказаліся разгледзець іх.

А хіба не народ выбіраў Ельцына, які пасляхова і досыць таленавіта працягнуў справу Гарбачова? Менавіта Ельцын з нашымі дамарослымі горакіраўнікамі нанёс рашаючы ўдар па краіне ў Віскулях, і з таго часу мы і без вайны як бы ў руінах, на папалішчах, прыведзены да такога стану, калі і жыць часам не хочацца. Сёння можна па-рознаму ацэньваць Віскулі, але хіба мудрыя, цвярозныя палітыкі дазволілі б уцягнуць сябе ў гэтакія непрадказальныя гульні?

Мы не дапусцілі адной памылкі — гэта калі дружна прагласавалі за захаванне адзінай дзяржавы. Не наша віна, што вынікі таго ўсесаюзнага рэфэрэндума былі груба праігнараваны. Затое мы цвёрда ведаем, да чаго нам трэба імкнуцца сёння — да нашай агульнай еднасці, да той брацкай і вялікай сям'і, у якой жылі раней, да пляшывага Гарбачова. Заклікаючы да яднання з Расіяй, я аднак хачу, каб наша Беларусь заставалася самастойнай, самабытнай, суверэннай дзяржавай. Сваю дзяржаўнасць, культурную аўтаномію мы павінны абараняць і захоўваць. І перш за ўсё мы павінны любіць і аберагаць родную мову. Ніхто ў нас не

Не могу согласиться

В газете «Наша доля» от 30 марта 1995 года напечатана заметка Я.Цыпорина «Несколько слов об атрибутах и символах прошлого». Вот слова из нее: «На сцене, где разыгрывался этот «спектакль», висела «погоня» — эмблема национализма и пресмыкательства перед иностранными хозяевами. Раньше гитлеровцами, американцами, а теперь?»

Несколькими строчками раньше дается оценка фашистской свастики, но более лицеприятная, чем белорусской символике. Откуда у автора такая ненависть к законной белорусской символике, которая досталась нам в наследство от предков? Как может автор говорить ложь о символике, которую признал весь цивилизованный мир и которая утверждена Конституцией Республики Беларусь? Очевидно, это называется подготовкой к референдуму, чтобы ветераны и инвалиды — читатели газеты «Наша доля» — проголосовали за символы уже не существующей БССР.

Уважаемый господин /а может, товарищ/ Цыпорин! Почитайте «Імя ў летапісе» В.Чаропко и «Памяць пра легенды» К.Тарасова /Минск, «Полымя», 1994 г. / Может, Вам станет стыдно? Но, вероятно, тому, кто пишет ложь о белорусской символике и истории, стыдно не бывает.

Белорусская символика имеет стародавнюю историю. И никакие полиция не могли ее опознать, потому что не они ее придумали. Даже те, кто были врагами /не посчитайте меня их защитником/, не смогли отказаться от исторической символики своих предков. А мы, что, можем? Значит, грош нам цена.

Белорусская историческая символика символизирует независимость нашей республики и право народа на эту независимость, которое подтверждено исторической преемственностью от белорусских древних княжеств, Великого Княжества Литовского, а также БНР. В то же время символика БССР не может быть символом независимости нашей республики, потому что БССР не была самостоятельным государством и ее символика не имела связи с прошлым нашего народа.

Если вы не являетесь врагами независимости Беларуси и не верите в примитивную ложь о белорусской символике, то мое письмо напечатаете. Надо напечатать, потому что нехорошо играть в одни ворота в демократической стране, в Конституции которой декларирована свобода слова и печати.

М.ГИРКО,
инвалид 2-й гр., г. Минск
ОТ РЕДАКЦИИ: Об атрибутах и символах прошлого и настоящего можно спорить и доказывать свою правоту каждому бесконечно долго. Другое дело, как определить, на чьей стороне правда? Редакция газеты также не может поставить точку в этом сложном вопросе, стать истиной в последней инстанции. Каждый выражает сугубо личное мнение, а посему только глас большинства и может в таком случае расставить, как говорят, все точки над «І». Думается, всенародный референдум — наилучший способ сделать это.

По данным специалистов, около девяноста процентов родов проходит с различной степенью патологии. Цифра потрясает своей величиной — в нее трудно поверить. Сюда входят также и самые тяжелые формы — уродства, поражения центральной нервной системы, нарушения психики. Практически все такие дети отказные — они не нужны ни матерям, ни отцам, ни кому бы то ни было. Последний и единственный оплот и поддержка на пути их никчемной жизни — само государство, которое берет на себя заботу по их содержанию.

Еще не так давно эта тема была закрыта, так же, как и другие, побочные стороны нашей социальной жизни: наркомания, алкоголизм, проституция. Попасть в специализированные заведения для детей-психохроников было невозможно, а если удавалось, то с большим трудом. Газетчиков не подпускали и близко. Теперь же у нас есть возможность проследить всю цепь жизни маленьких сирот — отказных детей, плюс ко всему лишенных рассудка и физически неполноценных. Жизнь эта на своей протяженности имеет определенные этапы, и с каждым этапом, по мере роста, становится все более скудной и безысходной. Впрочем, это и не жизнь, а «скорбная дорога» существ, взваливших на свои плечи людские грехи. Ну, а их крест — он виден многим, и тот, кто видел, об этом вряд ли забудет.

Ребенок, рожденный с крайней формой патологии, обречен на немедленное и безусловное отречение со стороны своих родителей — ведь кому нужен маленький урод? При родильных домах закреплены юристы, которые оформляют договор отказа и передачи на попечение государству. С этого времени несмышленный младенец навсегда лишается таких понятий, как семья, мать, отец, родной дом. Со всего города они маленькими ручейками стекаются в отделение детской патологии при седьмой городской больнице. Там находится их временное пристанище.

В отделение таких малышей поступает в среднем до сорока единиц в год. Часть из них умирает, не в силах бороться со своей болезнью, остальные находятся там до трех месяцев. Дети содержатся в отдельных палатах, кормятся искусственными смесями, лежат в специальных прозрачных корзинках на колесиках. Почти все время спят. Вокруг — стерильная чистота, тишина, мелькание людей в белых халатах. Эти халаты им впоследствии будет суждено видеть всю жизнь.

Недалеко от железнодорожных путей, в самой глубине частного сектора, пытаются скрыться за жидким забором невзрачное двухэтажное здание. На нем нет вывески и вообще никакого намека на принадлежность к чему-либо. Но стоит открыть секрет — это здание называется «Дом ребенка».

Здесь находятся дети в возрасте от трех месяцев до четырех лет. Все они с поражением центральной нервной системы и нарушением психики. В основном это синдром Дауна, детский церебральный паралич

/ДЦП/ и идиотия. На данный момент там проживает 65 детей, разделенных на шесть групп по возрасту.

Внутренняя обстановка удивительна — стены коридоров испещрены причудливыми рисунками разных зверюшек, мягкие тона, игра красок. В любом месте, где только возможно, стоят и висят вазоны с зеленью и цветами, в вестибюле несколько клеток с волнистыми попугаями, клекот их голосов придает окружающей атмосфере теплоту и уют. Все сияет чистотой, персонал ходит в крахмальных халатах и с марлевыми повязками на лицах. В общем, микроклимат приближен к домашним условиям, и — можно смело сказать — даже больше.

Самая младшая группа — грудные младенцы, закутанные в пеленки и лежащие в общих кроватках по 5-6 человек. За ними постоянно следят санитары, кормят, ухаживают, пеленают. Здесь все почти так же, как и в родильном отделении, только у изголовья висят разноцветные погремушки и стены в ярких узорах.

НЕРАВНОДУШНЫМ ВЗГЛЯДОМ В плену у милосердия, ибо оно является фарисейским -- о нем можно много говорить, а делать лишь наполовину

Повсюду витает специфический запах дезинфекции.

Некоторым из тех, кто постарше и уже умеет ползать, надевают на руки мягкие варежки — дети часто царапают себе глаза. Очень много даунов, они все с характерными чертами лица, все похожи друг на друга, часто улыбаются, выглядят мило и добродушно. Поражает изобилие и разнообразие мягких игрушек, их раз в десять больше, чем малышей — это гуманитарная помощь из западных стран.

Дети, которые подросли и находятся в старших группах, выглядят вполне довольными и счастливыми — если уместно так говорить. Все очень хорошо одеты, отлично питаются, резвятся в свое удовольствие. Чувствуется теплота, ласка и внимание воспитателей, пытающихся создать из маленьких инвалидов одну общую семью.

До четырех лет малышами с утра до вечера занимаются невропатологи, психиатры, логопеды, есть физиотерапевтический кабинет со специальным оборудованием — там делают необходимые процедуры. На первом этаже имеется большой оздоровительный зал, в нем стоят манежи, наполненные пластмассовыми шариками, в которых дети с ДЦП принимают так называемые ванны для развития координации движений. Тут же стоят кушетки, на которых массажисты делают лечебный массаж. В зале — большие окна, в нем светло и просторно.

Но все это, как уже говорилось, лишь до определенного возраста. А дальше два пути: или в дом-интернат общего типа с возможной в дальнейшем реабилитации, или в дом-интернат для детей-психохроников, подчиненный, в отличие от Министерства здравоохранения, совсем другому ведомству — мингрупп-

равлению. В дом-интернат общего типа попадают единицы, подавляющее большинство идет во второй. Это дети, на которых государство поставило крест: безнадежно и на всю жизнь больные. Соответственно и заинтересованность в них, как в полноценных людях, отпадает, они отходят на задний план, растворяясь в семи интернатах, раскиданных по Беларуси. Так начинается следующий этап, который, как это ни печально, является полной противоположностью предыдущим.

В Новинках, на самых задворках, есть учреждение, именуемое как «Минский дом-интернат для психохроников и детей-сирот», — мрачноватое старое здание с узкими аллеями и аккуратными клумбами, сложенными из серых камней. Заходя сюда, погружаешься в иной мир, странный, непонятный и какой-то ветхий.

В тусклых закоулках коридоров заметны какое-то шевеление, бормотание, возгласы, мелькание все тех же белых халатов. Все отделения закрыты, ключи

находятся только у персонала. На окнах — решетки. Запах нечистот перебивает стойкий запах дезинфекции.

Здесь содержатся дети-инвалиды в возрасте от четырех до восемнадцати лет. В настоящее время тут проживает 230 человек. Группы делятся не по возрасту, а по интеллекту. Распорядок дня такой: в восемь утра производится медицинский осмотр и затем до вечера проходят занятия и полезная нагрузка. В учебных классах — старые столы, скудный и потрепанный ученический инвентарь, заметны продолжительное отсутствие ремонта и запущенность. Дети здесь пробуют читать, писать, клеить, рисовать, им прививают элементарные жизненные навыки, но в основном это безуспешно — на следующий день они все забывают. Так и живут в своих мирах, лишенных мыслей и определенных понятий. Все, на что они способны — это запоминать примитивные операции, которые могут потом воспроизводить всю свою жизнь. Говорят, такие люди незаменимы для работы на конвейере; у нас они только клеят пакеты и сбивают ящики, не выходя за стены интерната.

Все дети ласковы, льнут к воспитателям и незнакомым людям, пожимают руку, улыбаются, но в глазах их уже нет того счастья и спокойствия, какое было в «Доме ребенка». Похоже, что там они свое счастье и оставили.

В отделении больных ДЦП малыши лежат в отдельных палатах по несколько человек, смотрят в потолок, нервно подергиваются, рядом никого нет, все санитары заняты своими делами. Так протекают их дни, лишённые разнообразия и каких-либо радостей. Те, что повзрослее, ползают по палатам и по коридорам, некоторые вползку лежат на полу.

Отделение для идиотов похоже на небольшой вольер для животных. Два десятка существ катаются по полу, кто-то с головой накрылся одеялом и трясется, кто-то монотонно запрокидывает назад голову и мычит, кто-то скрючился в невероятный узел и тупо смотрит в стену. Каждый — сам по себе, никто не замечает окружающих, у каждого свое дело. За перегородкой стоит ряд кроватей, из окон в палату льется мутный свет, в углу сидит санитар и наблюдает за детьми.

После восьми часов вечера — отбой, все ложатся спать. В интернате остаются только санитары. Все это в основном престарелые люди, пенсионеры, не прошедшие никакого профессионального обучения. Если с ребенком ночью случится приступ, ему вряд ли кто поможет и никто не будет горевать, если душа его отлетит прочь.

По достижении 18 лет больного переправляют за забор, в соседнее учреждение — «Психоневрологический дом-интернат» №3. Остается только догадываться, как он там проводит все отпущенное ему время — при санитарях-алкоголиках, при бездушии и почти полном отсутствии финансирования. И, в конце концов, эта маленькая эпопея, длиною в жизнь, заканчивается одинокой могилой за общественный счет.

Тенденция к росту рождения детей-инвалидов с каждым годом повышается — так мы расплачиваемся за собственные пороки, за разрушенную экологию, за нашу экономическую ситуацию и связанные с ней стрессы, аффекты и нервные заболевания. Это, безусловно, и есть предпосылки к рождению неполноценных детей. Дело родителей — отдавать их на попечение государству или оставлять себе. Но нищее государство обречено на отсутствие милосердия и смотрит на несчастных существ с точки зрения рационализма. Нет денег, нет квалифицированных кадров, должного медицинского обслуживания, нет понимания и какой-либо поддержки. Поэтому дети так и останутся в плену у милосердия, ибо оно является фарисейским — о нем можно много говорить, а делать лишь наполовину. К сожалению, это стало нормой нашей жизни.

Принято считать, что мы живем в гуманном обществе. Тема эта широка и касается всех сфер социальной жизни, начиная от преступников и кончая инвалидами. А может, в данной ситуации стоит отойти в сторону и, прежде чем говорить о собственном гуманизме, поставить такой вопрос: нужна ли такая жизнь самим детям, глядящим на мир пустыми глазами? Вероятно, нет. И чтобы избежать этапирования по госучреждениям потенциальных детей-инвалидов, есть, пожалуй, один выход. В последнее время у нас стало возможным проводить после третьего месяца беременности так называемые скрининги — анализы на определение наследственных заболеваний. Наверное, было бы лучше и справедливее пройти подобное обследование и прервать беременность, чем обрекать ребенка на бессмысленную жизнь. Другого выхода в нашем положении пока не наблюдается.

В.ГРЕБНОВ, «НД»

2. Сколько стоят солдаты Рейха?

...Чаще всего лопата поисковика натывается на человеческие ребра. Металл крошит — увы, тут ничего не поделаешь — старые серые кости. Иногда под ее ударом трещит раздробленный череп, крошится полуистлевшая за полвека амуниция. Они не боятся пустых глазниц. Не пугает их и тошнотворный трупный запах, сохранившийся в могиле и спустя столетия. Привычка? Равнодушие? Или — опустошение сердца (как это — не бояться мертвых?)? Кто знает...

Останки наших солдат вообще-то нетрудно отличить от немецких. Советский противогаз, сапоги, ремень нашенский и один из троих медальон...

У немцев — металлический жетон. Он у каждого. И экипировка у германцев — отменная. Тут тебе и зажималочка, и часы, и кольца да цепочки. Позаимствовала пехота по Европам...

Рассказывают поисковики и о другом: раскапываешь убитого — а он в свитере под самое горло. Непорядок — нарушение формы одежды. Или взять другое — нет-нет да и видишь сохранившуюся на костях одежду. Человека полвека как нет, истлел, удобрил жирно землю — а х/б так хорошо, что даже пятна камуфляжа видны. Чудеса!

С 1942 года в армию пошел «второй эшелон». Народ все больше солидный, с золотыми зубами, при очках и прочем добре. Шли и надеялись, конечно, вернуться. Не вернулись, навсегда остались в нашей земле. А в ней и их роскошные зубы. Поделом, наверное. По заслугам и честь.

Жестко сказано? Да уж, не ласково. Но слишком много эти ребята у нас натворили. Так много, что даже мне, пацану вообще-то (1969-го года рождения), не хочется, не может написать по-другому.

Умом же я понимаю: и они, эти немецкие мертвецы, тоже ведь когда-то были мамными сынами, тоже сидели на теплой ладошке... И как и у нас, разбивается где-то сердце старой седой немецкой матери все эти полвека: может, выжил? Может, все-таки придет, позвонит в калитку к закату дня? Где-то живут их сыновья и внуки, братья и сестры. И где-то живут, бережно хранят в Фатерлянде их маленькие желтые фотографии — Гансов, Отто, Паулей. Несчастные немцы, бедные, несчастные немецкие матери...

Шли месяцы, годы и снова годы. На окопах, могилах поднимались травы, леса, навсегда, казалось, скрывая в чужой земле места последнего упокоения летчиков, танкистов, пехотинцев

и интендантов. Вермахт лег в нашу землю, не оставив после себя сверху ни одного знака, ни следа. Их могилы равнялись танками.

Знали это там, на Западе? Знали. Знали, что трава забвения на могилах их мальчиков поднимается все гуще и выше, знали, что уже не отдашь последний поклон своей кровиночке. Но — зачем-то надеялись...

И рвалось сердце каждой матери на Восток. Доехать, добраться, дойти до заветной русской безымянной высоты и упасть на холодные склоны и закричать, вздымая руки к небу, к Богу! За что, зачем?

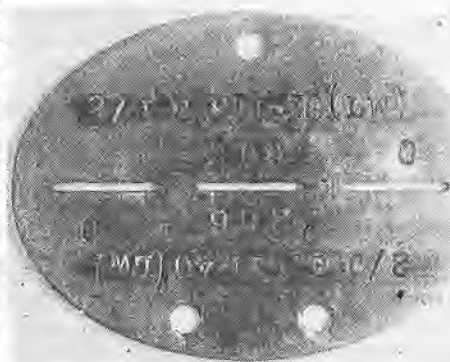
Что-то случилось в высоком холодном небе... Дрогнуло сердце Бога? Вымолили матери прощенье своим снайперам, пехотинцам, артиллеристам? Не знаю. У нас это называли перестройкой. Холод сменила оттепель, мы стали открыты всем и

ЭТО НУЖНО НЕ МЕРТВЫМ

Над пропастью во рву

— Как же ты «свои» две сотни солдат из земли поднял, Виталий?
— Знаешь... сердцем их чувствовал.
— А что чувствовало сердце, когда немцев находил?
— По крайней мере, безразличия к ним не испытыва-

ло... Существует неписаное правило: в поиск идешь только тогда, когда в погибшем просто человека видишь. Это такой закон души. К сожалению... не каждое сердце у нас сейчас такое. (Из разговора с поисковиком).

даже развалили в запале самобичевания самое себя: знай наших!

По-разному восприняли это в мире. И только матери — одинаково. Появился смысл покупать копии старых карт. Тех карт, где обозначили отступающие германские солдаты кладбища...

А у нас росла не только трава забвения. Росло целое поколение с пустыми глазами и пустыми сердцами. В них не было ничего святого. Лопатами вгрызались они в старые немецкие окопы, в могилы и рвали из черепов золото... Ужас и мерзость, скажете вы. Да, это так. Но они... ничего не испытывали: «пустое сердце бьется ровно»...

С приходом перестройки в могилах стали искать и находить не только золото, но и солдатские жетоны для продажи на Запад. Говорят, из Германии даже специально приезжали эмиссары, давали задания: найдите жетоны вот таких-то номеров — получите вдвое больше.

Стали приезжать представители магазинов, фирм, торгующие раритетами рейха. Орде-

на, медали — все годилось.

И спрос родил предложение...

Краткая справка:
23 апреля 1994 г. в районе населенного пункта Пятилетка Смолевичского района Минской области в ходе несанкционированных раскопок членами жондского поискового клуба «Саланг» были обнаружены останки около десяти погибших немецких воинов. По словам участников раскопок, найденные при этом жетоны принадлежали военнослужащим пехотных и разведывательных частей вермахта. Расшифровка буквенного и цифрового кода жетонов производилась по таблицам, переданным поисковикам немецкими гражданами.

Ни один из тех жетонов так

крест с мечами — от 300 до 1000 долларов. Обычные кресты 1 и 2 степени — по 70-40. «Восточная звезда за поход в Россию» — 500 «зеленых» (награда давалась только офицерам). Крест «За военные заслуги» — 30. Солдатская медаль «За штурм Москвы», в простонародье прозванная «пушечным мясом» и выпущенная огромным тиражом, стоит всего 20. Что же до румынских и испанских медалей, то они дешевы — по 20-30 долларов. Исключение, пожалуй, составляет медаль испанской голубой дивизии «Кондор» — она до 70 долларов стоит.

Успехом у коллекционеров пользуются даже вилки, кружки из нержавеющей стали с выбитой на них маркировкой дивизии СС «Рейх». Говорят, что в Америке ржавая каска третьего рейха стоит сейчас порядка 200 долларов. А сколько этого «добра» в земле белорусской лежит! В болотах, озерах, реках можно найти

Около двух лет назад копали здесь — местная детвора. Потом приехали из ПТУ г. Витебска. Искали, говорят, какого-то важного немецкого чина, похороненного здесь. Нашли часы, много касок. Черепа человеческие висели на заборах. Если встречались с золотыми зубами — выбивали...

В последнее время в немецком бюро по учету военных потерь типа «Wast» (г. Берлин) и Народном союзе по уходу за воинскими захоронениями (г. Кассель) стали появляться обращения отдельных белорусских учреждений, готовых (минуя республиканские государственные структуры) поделить информацией о выявленных при раскопках местах захоронений солдат вермахта. Как отмечено в заявлениях некоторых организаций, они даже располагают соответствующей картотекой учета такой информации.

Неудивительно, что некоторые западные фирмы выразили заинтересованность в сотрудничестве. Для улучшения и упрощения совместной работы немецкие ведомства выработали даже ряд документов (протоколов). Вы, мол, укажите в протоколе место захоронения, его вид, сообщите о найденных предметах... А в конце приписка «сердечное спасибо за добровольную помощь в совместном стремлении к решению гуманной задачи найти мертвым второй мировой войны достойное место последнего успокоения».

Лукавят господа немцы! Кто-то, а уж они-то хорошо знают, что вскрытие воинских захоронений регламентируется межправительственными договорами между странами. Такого соглашения, насколько я знаю, между ФРГ и Беларусью нет. Стало быть, копать захоронения — нарушать Женевскую конвенцию. Что, если, подкапывая гору анкет, германская фирма предьявит их белую свету: копают братки-белорусы! Скандал, позор! — на весь белый свет! Республику не только можно будет упрекнуть — обвинить в нарушении и конвенции, и цивилизованных норм.

Вот и выходит, что силами «старателей» мы попросту роем себе яму. Насколько глубокой она окажется?

Цена подобных ошибок не указана ни в одном из зарубежных каталогов, потому как не выражается она ни в долларах, ни в марках... Цена гробокопания — ублюдочность.

Александр МАКАРОВ

На снимке: жетон солдата вермахта. Где-то, может быть, жива еще его мать... Счастливым она человек, если никогда не узнает, что кости ее сына выкинули из последнего приюта.

3 ГЛЫБИЊ ЖЫВАТВОРНЫХ

І льецца песня на прасторы

Гэты самабытны самадзейны калектыў ведае бадай уся Рэспубліка Беларусь, яго ўдзельнікі выязджалі з канцэртамі ў бліжнія замежжы. У 1939 годзе Казловіцкі хор выступіў на Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўцы ў Маскве, а потым, праз дваццаць гадоў, зноў парадаваў масквічоў і гасцей сталіцы сваімі непаўторнымі па гучанню і зместу народнымі беларускімі песнямі — там жа, на ВДНГ, у Цэнтральным доме Савецкай Арміі, у парку Сакольнікі. Ісюды ім дзякавалі за падараную радасць сустрэчы з сапраўдным мастацтвам.

Пачынаўся Казловіцкі народны хор (гэты тытул яму быў прысуджаны ў 1965 годзе) з невялікай групы аматараў народнай песні, якую сабраў малады сельскі настаўнік Прохар Васілеўскі вясной 1935 года. Вось іх прозвішчы: Марыя Галец, Ры-

гор Лагун, Алена Васілевіч, Пракоп Трафімовіч, Анастасся Калядка, Валянціна Пацкайлік. Прынеслі яны з сабою сапраўды народныя, што ішлі ад прашчурна менавіта іх вёскі Казловічы, песні — такія шэдэўры, як «Сонца», «Добры вечар», «Пава лугавая». Ды хіба ўсе пералічыш! А калі кіраўніка хору прызвалі з запасу ў Чырвоную Армію, яго ўзначаліў мясцовы гарманіст — калгаснік Ігнат Лагун. З 1963 года і па сённяшні дзень хорам кіруе выпускнік Маладзечанскага музычнага вучылішча «Заслужаны работнік культуры Рэспублікі Беларусь» Арэст Васілевіч Даўжонак — умелы арганізатар, душэўны і чулы чалавек, нястомны збірльнік народных песень, што сталі свайго роду «залатым фондам» гэтага таленавітага калектыву. У ім зараз сорок чалавек. На змену ветэранам прыйшла здольная моладзь, асабліва з ліку жан-

чын, носьбітаў нашай беларускасці — ў мове, песні, абрадах. У кожнай з іх ёсць праца ў калгасе, ёсць дом, сям'я, дзеці і тузін іншых сялянскіх клопатаў. Але ў дні рэпетыцый, выездаў на канцэрты ўсе яны ў зборы, у сваіх нацыянальных, са «слуцкім» арнамантам, касцюмах — вясёлыя, галасістыя, прыгожыя, быццам і няма ніякага крызісу, інфляцыі, дарагавізны. Наўрад ці адшукаеш у Слуцкім раёне калгас, дзе б ні пабываў славыты хор. А колькі разоў ён удзельнічаў у дэкадах народнай творчасці рэспублікі і вяртаўся адтуль з медалямі і дыпламамі. Хор выязджаў з канцэртамі ў Санкт-Пецярбург, Маскву, Кіев, Кішынеў. Яго слухалі замежныя госці, што ў гады так званага «застоя» часцяком наведвалі іх калгас — па тым часе адзін з перадавых у рэспубліцы.

Вось ён у поўным зборы на сцэне Казловіцкага Палаца

культуры. Хору — 60 гадоў. Адзін са старэйшых у краіне. Сярод сядзеўшых у прасторнай зале жыхароў вёскі бадай кожны трэці ў свой час быў удзельнікам хору. Юбіляры адкрываюць святочны канцэрт песняй «Добры вечар». А калі саліст, адзін са старажылаў калектыву Іван Галец заспяваў самую любімую харыстамі і слухачамі-землякамі песню «Сонца», а ўслед магутна, урачыста, дружна хор падхапіў яе так, што, здавалася, на вуліцы было чутна, я ўбачыў на вачах сядзеўшых побач пажылых жанчын слёзы — так хваляе, абуджае і ўзвышае душу гэтая складзеная даўным-даўно тутэйшымі сялянамі песня пра Сонца, што раненька абуджае і позна заходзіць.

На юбілей прыехалі госці са сталіцы, са Слуцка. Удзельніцаў хору віталі і ўручалі ганаровыя граматы, памятныя сувеніры першы намеснік міністра культуры і інфарматыкі Рэспублікі Беларусь Уладзімір Гілеп, загадчыца аддзела культуры і інфарматыкі Мінскага аблвыканкама Стэла Іванова, загадчыкі аддзелаў культуры Слуцкіх гаррайвыканкамаў Тамара Шахновіч

і Іван Пісарык, група спевакоў з этнаграфічнага самадзейнага ансамбля «Ячаўскія вячоркі» (дарэчы, усе яны выйшлі з гэтага хору), старшыня Слуцкага райвыканкама Зянон Ломач, які ўручыў юбілярам грашовую прэмію — два мільёны рублёў.

У тым, што ў нялёгкіх умовах, у якіх апынуліся сёння ўсе гаспадаркі, Казловіцкі хор жыве паўнакротым жыццём, не распадаецца, ёсць немалая заслуга і старшыні калгаса Валерыя Дычанкова. Па якому б пытанню да яго ні звяртаўся кіраўнік хору Алег Далжонак, адказ чую адзін: «Будзе зроблена». Вось і цяпер старшыня ўручыў кожнаму спевачу па каштоўнаму падарунку.

Пасля ўрачыстай часткі хору даў паўтарагадзінны святочны канцэрт. Парадавала і тое, што і выдучыя праграмы вечара, і амаль усе, хто выходзіў на сцэну з віншаваннямі, размаўлялі на роднай мове. Ды і ў рэпертуары хору амаль усе песні — нашы, беларускія, ад чаго радасць сустрэчы з гэтым таленавітым самадзейным калектывам была яшчэ больш поўнай і хваляючай.

Міхась ТЫЧЫНА, г. Слуцк

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Вядома, кожны кандыдат у народныя дэпутаты будзе імкнуцца заваяваць на свой бок паболей выбаршчыкаў усімі праўдамі і няпраўдамі. І як тут быць, як зрабіць правільны выбар? Найперш трэба разабрацца, што за асоба, з беларусаў ці не, якая ў таго ці іншага кандыдата біяграфія. Я ні ў якім разе не заклікаю да расізму ці нацыяналізму. Гэтага ў Беларусі ніколі не было, няма і не будзе. Любы чалавек любой нацыянальнасці на нашай Беларусі жыве і адчувае сябе роўным, незалежным, як і мы, беларусы. Але ж гэта вялікая памылка і падман, што цяпер у пашпарце нашай суверэннай, незалежнай Беларусі будзе адсутнічаць графа «нацыянальнасць». Чаму мы быццам саромеемся таго, што мы — беларусы? Кому гэта выгадна? Хто мы такія без нацыянальнай прыналежнасці? Тутэйшыя? Людзі без роду і без племені? Іваны бязродныя? Словам, вось такі ў нас суверэнітэт, дзе беларусы, чые продкі адстойвалі сваю зямлю ў цяжкіх, кровапралітных войнах і бітвах, як бы знікнуць, растворацца, ператворацца ў нейкую бязлікую касмапалітычную масу.

Мы павінны цвёрда і непахісна адстойваць нашу родную беларускую культуру. Без яе развіцця, без доступу да яе здабыткаў шырокіх слаёў насельніцтва немагчымы ніякія рэформы, ніякі прагрэс у эканоміцы. Гэта трэба разумець і не забываць. Між тым беларускамоўныя часопісы, сапраўдныя чыстыя крыніцы, з якіх п'юць усе, аснова аснў нашай культуры, знаходзяцца ў такіх невыносных абставінах, што не сёння-заўтра перастануць існаваць. Замест іх застануцца дэтэктывы, амерыканская ды іншая заходняя маскультура з яе насілле, забойствамі, парухай. Таму пакуль яшчэ не позна, нашы ўлады павінны адумацца, не даць ім загінуць. Трэба не забываць, чаму мы, тыя, хто выйграў апошнюю вайну, прайгралі мір. Бо культура ў Савецкім Саюзе заўсёды забеспечвалася па аstatкаваму прынцыпу. А Захад і Амерыка не шкадавалі долараў на выдзяленне ідэалагічнай вайны супраць нас, умела прапагандавалі і ўбівалі нам у галаву тэзіс аб нейкай, як цяпер зразумела міфічнай, перавазе іхняга ладу жыцця. Вось калі спыніць Расія пампаваць свае прыродныя рэсурсы на той самы хвалёны Захад, то ён загіне ў адначасе. Але ж у тым і бяда, што пасля Сталіна не было ніводнага сапраўднага кіраўніка, які б цвёрда адстойваў інтарэсы народа, не даваў разгону міжнароднай касмапалітычнай мафіі, якая пранікла і паразіла ўсе сферы жыцця.

Мы павінны падтрымаць школы, ВУН, не звужаць, а наадварот, пашыраць сярэдняе і вышэйшае бясплатнае навучанне, бо толькі ў гэтым выпадку мы зможам усебакова развіцца і не адставаць ад перадавых краін свету. Іншая справа, што ў ВУН, аспірантуры і дактаратуры павінны трапляць людзі таленавітыя, што хочуць служыць сваёй Айчыне, а не тыя, хто глядзіць, каб паболей уварваць ды падацца ў эміграцыю, туды, дзе больш салодкі пірог.

Мы не павінны згортваць медыцынскае абслугоўванне насельніцтва, якое было дасюль. За гады так званых рэформаў нашы бальніцы, паліклінікі даведзены да галечнага стану, а таму, аздараўліваючы эканоміку, трэба выдзяляць на медыцыну столькі сродкаў, колькі неабходна, каб нашы бальніцы, паліклінікі і аптэкі былі забяспечаны сучаснымі лекамі і абсталяваннем.

Сярод тых, хто вылучаны кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета Беларусі, вя-

дома, людзі розных прафесій. Няма сярэд іх і прадстаўнікоў інтэлігенцыі. Як ставіцца выбаршчыкам да іх? Пытанне не такое ўжо і рытарычнае. Хіба ж можна забыць, скажам, пачатак кастрычніка 1993 года, у часе якога, бы ў лютэрку, выражана праявіліся адносіны кожнага да таго, што адбывалася тады ў Маскве? Хіба мы не помнім імёны і прозвішчы тых артыстаў, кампазітараў, пісьменнікаў, журналістаў, вучоных, хто падпісваў сумесныя заявы ў друку з патрабаваннямі да прэзідэнта Расіі разграміць Вярхоўны Савет Расіі, які, дарэчы, быў законна абраны народам, разграміць, паводле слоў прыхільнікаў пагромаў, чырвона-карычневую заразу? На жаль, і ў нас, у Беларусі, знайшліся такія, хто слаў Ельцыну тэлеграмы, лісты з патрабаваннямі дзейнічаць бязлітасна і рашуча.

Я ведаю многіх пісьменнікаў асабіста, добра знаёмы з іхняй творчасцю. Так, сярод іх ёсць па-сапраўднаму таленавіты майстры слова ад Бога. Мне ў іх ёсць чаму павучыцца. Але ў той жа час я ніяк не магу пагадзіцца з той грамадзянскай пазіцыяй, якую займаюць некаторыя з іх. Іхняя грамадзянская пазіцыя поўнасцю выражаецца словамі «мая хата з краю». Чаму наша інтэлігенцыя менавіта такая? Мо і праўда ў гэтым вінаваты дзесяцігоддзі таталітарызму, калі ўсякая ініцыятыва, самастойнасць, шчырасць былі не ў чыне, душыліся ў зародку? А праваслаўе, якое было захавальнікам духоўных скарбаў нашага народа,

ПЕРАДВЫБАРНАЯ ТРЫБУНА

Іван Капыловіч

УЗНАВІМ СВАТЫНІ

разграмілі касмапалітычныя бальшавікі. Тыя самыя душугу-бы-людзе, імёнамі якіх аж да сённяшняга дня называюцца вуліцы, гарады, вёскі. Возьмем нашу родную сталіцу Мінск. Колькі тут чужых, што не маюць ніякага дачынення да нашай гісторыі назваў — Свядлова, Валадарскага, Розы Люксембург, Карла Лібкнехта, Гая, Кнорына... Язык ледзь паварочваецца, не хоча вымаўляць гэтае нам усё чужое, не патрэбнае, навязанае сілком, паміма нашага жадання.

Сённяшняя творчая інтэлігенцыя чамусьці назвала цяперашні час адраджэннем. Я не разумею, аб якім адраджэнні ідзе размова? Хіба ў магазінах патанелі харчаванне, адзенне? Хіба беларускі народ стаў жыць лепш? Ці мо адбыўся дэмаграфічны ўзрыў? Наадварот. Нашы дзеці сёння ў такім бядотным становішчы, як ніколі. Хіба можна забыць той час, калі ў школах былі ці бясплатныя, ці танныя абеды для школьнікаў? А сёння гэтага няма, дзеці неда-ядаюць, большасць з іх хворыя хранічнымі хваробамі, малакроўныя ад недадання, ня-якаснага харчавання. І тут пакуль нічога не мяняецца, адны размовы ды палітыканства.

Сёння ўсе простыя людзі згадваюць так званыя застойныя часы як лепшыя гады свайго жыцця, бо менавіта тады мы ўсе маглі атрымаць бясплатна кватэру, у магазінах хапала хай не далікатэсаў, але ад танных прадуктаў ламіліся прылаўкі, адзення айчынай вытворчасці было хоць заваліся, пенсіянеры на пенсію маглі жыць бязбедна, інваліды ці атрымлівалі бясплатна, ці па льготнай цане аўтамабілі, бензін каштаваў капейкі... А сёння кожны з нас ледзь зводзіць канцы з канцамі. Зарплаты і пенсіі ледзь-ледзь хапае на тое, каб не памерці з голаду ды заплаціць за кватэру. А пра тое, каб набыць новы касцюм, аўтамабіль, мэблю, няма ніякай размовы. Тое даступна сягоння

толькі камерсантам, прадпрымальнікам ды нейкім, як кажуць, «новым рускім», якія жывуць на бядоце ды няшчасці нашага замардаванага народа. Хіба ў нас ёсць чэсныя прадпрымальнікі? Большасць з тых, хто разбагацеў цяпер, выйшлі свае капіталы на перапродажы таго, што было выраблена, выпушчана на дзяржаўных прадпрыемствах. А яшчэ з'явіліся фірмы па разліву алкагольных напіткаў. На мой погляд, іх з'яўленне не толькі амаральны фактар, але і злачыннасць. Спойвалі народ камуністы, якія досыць паспяхова рабілі свой бюджэт за кошт алкаголю ў неабсяжных аб'ёмах, а цяпер гэтую справу паспяхова працягваюць «дэмакраты».

Дэмакраты крычаць аб тым, што на Беларусі, маўляў, не ідуць рэформы. А дзе, скажыце, яны ідуць? У Расіі? Але хіба можна назваць рэформамі тое, што прамысловасць там амаль спынена, сельская гаспадарка пакладзена на лапаткі і не сёння-заўтра ў такой багатай краіне на зямлю, на прыродныя рэсурсы можа пачацца голад?

Што такое рэформы? Гэта перш за ўсё паляпшэнне існаючага становішча ў эканоміцы. Аб якім паляпшэнні можна гаварыць сягоння?

А хіба можна назваць адраджэннем тое, што смяротнасць у Беларусі перавысіла ў 1994 годзе колькасць народжаных на 21 тысяч чалавек? А ў застойныя часы наша насельніцтва стабільна павялічвалася штогод на 64 тысячы чалавек. Жанчыны сягоння не

ўсё гэта, міжвольна дзівіўся, якія ж яны спрытныя, як, аказваецца, дзеля таго, каб быць каля сытага карыта, можна лёгка маніпуліраваць такімі святымі паняццямі, як чалавечы гонар, годнасць і сумленне. Я ж у адрозненне ад іх абіваў парогі ў застойныя часы розных уладных інстанцый, каб дабіцца хоць па льготнай цане «Запарожца» з ручным кіраваннем, гадамі пісаў ва ўсе выканкамы, каб выбрацца з цеснай, маленькай кватэркі, бо мне, апроч усяго неабходнага, у кватэры трэба было мець трэнажоры, бо без іх мне, як без паветра, без іх я сягоння застаўся б прыкаваным да ложка. Я ў адрозненне ад сытых і заможных ніколі не быў ні ў камуністах, ні ў анархістах, ні ў якіх іншых партыях. Мне няма за што раскайвацца, маё сумленне чыстае перад Богам і людзьмі. Я даў згоду балаціравацца кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета Беларусі па 250-й Скарынінскай выбарчай акрузе Савецкага раёна Мінска. У адрозненне ад камерсантаў, начальнікаў розных рангаў, якія таксама прэтэндуюць на дэпутацкія мандаты, я не магу нічога абяцаць. Ці не надакучылі выбаршчыкам гэтыя абяцанкі-цацанкі, якія пад час выбараў сыплюцца без меры? Хіба мы ўжо забыліся, як нам абяцалі на самым высокім узроўні забяспечыць кожнага асобнай кватэрай да 2000 года? А яшчэ былі харчовыя праграмы, п'яцігодкі якасці... Урэшце, мы, мабыць, яшчэ не забыліся, якія абяцанкі даваў у час сваіх выбараў наш прэзідэнт. Выканаў ён іх? Так што не верце таму, хто абяцае, бо ён ілжэц.

Урэшце, маім выбаршчыкам, напэўна, будзе цікава ведаць адказ і на такое пытанне, чаму я ўсё ж вырашыў балаціравацца кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета? Мой бацька, Капыловіч Іван Платонавіч, патомны селянін-паляшук, у час вайны разам з маці змагаліся з ненавісным ворагам у мясцовым партызанскім атрадзе. Як толькі Чырвоная Армія вызваліла ад гітлераўцаў Палессе, бацька быў мабілізаваны. Ён загінуў у самым канцы вайны — 14 сакавіка 1945 года і пахаваны ў брацкай магіле ў Памерані. Загінулі на той вайне і чатыры маіх родных дзядзькі. Дзеля чаго яны паклалі свае галовы? Няўжо дзеля таго, каб мы сягоння гібелі ў холадзе, голадзе, нястачы? Я лічу, што павінен, абавязаны абараніць тую справу, за якую змагаліся мой бацька і мае родныя дзядзькі, усе беларускі народ у час апошняй вайны, 50-годдзе Перамогі ў якой мы адзначым вельмі хутка.

Для тых, хто здабываў Перамогу, здаецца, у нас тое-сёе робіцца. Але ці ўсё? Ці магчыма сёння ветэрану на пенсію набыць лекі, нармальна харчавання, апрацаваць? Адказ тут больш чым ясны. Таму Вярхоўны Савет новага склікання павінен прыняць такія законы, якія ўзвышалі б нашых ветэранаў, давалі магчымасць жыць ім так, як яны таго заслугоўваюць.

Беларускае таварыства інвалідаў, якое вылучыла мяне кандыдатам у дэпутаты, нямае робіць дзеля таго, каб найменей сацыяльна абароненая частка нашага насельніцтва магла нармальна жыць. За апошні час прыняты шэраг законаў, пастановаў, якія павінны былі б палепшыць узровень жыцця інвалідаў. На жаль, гэта не так. Законы і пастановы ёсць, а жыццё ў інвалідаў пагаршаецца з кожным месяцам. Добра, калі хто з гэтых людзей можа яшчэ працаваць і працуе, а калі не? То як на пенсію пражыць, набыць аўтамабіль з ручным кіраваннем, які далёка для іх не раскоша, як і за што зрабіць тэхнічнае абслугоўванне такому аўтамабілю, калі ён ёсць? За якія сродкі набыць бензін, што даражэе не па днях, а па гадзінах? Думаю, што на гэтыя пытанні сёння ніхто станоўча адказаць не зможа. Адказы на іх павінен даць Вярхоўны Савет новага склікання.

ВОКРУГ СВЕТА

Лодке -- 8000 лет

Крестьянин деревни Дуфуна в штате Иопе на севере Нигерии решил выкопать колодец, но неожиданно наткнулся на большую лодку, возраст которой 8 тысяч лет. Об этом сообщил в Лагосе генеральный директор Национальной комиссии музеев и памятников Нигерии Яро Гелло. «Это одна из важнейших находок, поскольку позволит больше узнать о людях, которые жили в те времена в этом ныне полупустынном районе», — подчеркнул он.

После тщательного анализа древесины установлено, что судно было построено в 6000 году до нашей эры. Изучение находки позволяет сделать вывод, что озеро Чад в ту пору было значительно больше, чем сегодня.

С вином и без диеты

Самой старой женщиной Земли, как утверждают в Бразилии, является не французка Жанна Кальман, отметившая недавно свою 120-ю годовщину, а бразильянка Мариа ду Карму Жерониму. 5 марта с.г. этой долгожительнице из городка Кампанья в штате Сан-Паулу исполнилось 124 года.

Мариа находится в здравом уме и твердой памяти, не жалуется на здоровье и считает несправедливым то, что французка, которая моложе ее на 4 года, занесена в Книгу рекордов Гиннесса. Самая древняя жительница Бразилии появилась на свет 5 марта 1871 года, о чем свидетельствует церковная метрика от 21 марта, когда ее крестили в церкви. Дона Мариа родилась в семье чернокожих невольников и оставалась рабыней вплоть до отмены рабства в Бразилии в 1888 году.

Сейчас она живет с приемной дочерью в скромном домике на окраине родного города. Все ее родственники умерли. Секрет ее долголетия, по словам самой Марии, заключается в глубокой религиозности и поклонении святой Сеньоре Апаресиде, покровительнице Бразилии. Старушка никогда не отказывается от вина, любит фейжоаду (блюдо, которое готовят из фасоли, шкварок и обрезков свиных) и никогда не соблюдала диеты.

Скарб пачатку нашай эры

Ва Уілтыры на поўдні Англіі на ўчастку зямлі, якая належыць брытанскай кароне, знойдзены скарб, аб якім і марыць не маглі археолагі і гісторыкі, што займаюцца гісторыяй Рымскай імперыі.

Усё пачалося з таго, што археолаг-аматар Філіп Гейдж знайшоў тут тры гады назад дзесяць рымскіх бронзавых манет, якія літаральна ваяліся пад нагамі паліцэйскага, што ахоўваў гэты раён. Не так даўно сюды была адпраўлена экспедыцыя супрацоўнікаў Брытанскага музея, якія ўжо знайшлі 1500 сярэбраных і 6 тысяч бронзавых манет, што датуюцца чацвёртым стагоддзем нашай эры. Такі скарб яшчэ ніхто не знайшоў не толькі ў Вялікабрытаніі, але і на тэрыторыі ўсёй былой Рымскай імперыі.

Бардэлям не далі крэдытаў

Не ажыццявіліся планы тых, хто збіраўся адкрыць у Швейцарыі першы публічны дом.

Швейцарскія банкі адмовіліся фінансаваць гэта мерапрыемства па маральных перакананнях. У планемай установе павінна было працаваць толькі 12 супрацоўніц, аднак банкіры жахнуліся ад этычнага боку гэтага праекта. Публічныя дамы ў Швейцарыі былі прыкрыты ў канцы XIX стагоддзя, аднак апошнім часам адзначаецца рост вулічнай прастытуцыі. «Бардэлі ніяк не ўпісваюцца ў нашу палітыку ў галіне «крэдытаў», — заявіў прадстаўнік буйнейшага ў Швейцарыі «Юніон бэнк».

Мір дому твайму

У маладосці Станіслава Пятроўна Луцвіч працавала настаўніцай на Вілейшчыне. Калі пачалася вайна, адразу ж пайшла ў райваенкамат — папрасілася на фронт. Была разведчыцай, сувязісткай. Закончыла вайну ў Германіі.

Цяпер былая франтавічка — на пенсіі, жыве ў г.п.Узда.

На здымку: Станіслава Пятроўна Луцвіч з унукамі Наташай і Дзянісам.

Фота Міхаіла Булата

Пісталетная справа

Каб сабраць цікавы матэрыял для «Начнога мэра», я, як ужо раней пісаў, часта адлучаюся ў вёску. А калі не выпадае туды паехаць, заўсёды іду на наш маладзечанскі рынак. Там і знаходжу цікавыя факты і дэталі для сваіх запісаў. А калі не знаходжу, сам правакую нестандартныя жыццёвыя сітуацыі. Так было і на гэты раз.

Каля брамы рынку, заўважыў я, кожны дзень з раніцы да вечара таўкуцца мянны, тыя маладыя хлопцы ў скуранках, якія мяняюць з наварам для сябе далары, маркі, расійскія рублі на нашыя «зайцы» і — наадварот. І раптам у маю галаву ўкінулася авантурная думка: дай, прапаную ім купіць пісталет, якога ў мяне няма і ніколі не магло быць. Цікава, думаю, будзе паглядзець, як яны адраагуюць на маю прапанову. А ў тое, што мянныя закарціць купіць пісталет, я не сумняваюся, бо хлопцы былі грашавітыя, мільёнамі варочалі. І, каб гэтыя мільёны надзейна ахоўваць ад рабаўнікоў, абавязкова трэба мець зброю.

Падыйшоў да аднаго, у спартыўнай шапачцы, адвёў яго ўбок. — Макарава прадам, — ціха шапнуў яму на вухо. Той спыраша атарапеў ад маёй прапановы, потым, зірнуўшы па баках, таксама ціхенька спытаў: — Дзе ён? У цябе?

— Не, дома, — шапчу яму. — Калі купіш, прынясу. Я недалёка жыву.

Хлопец падумаў, памуляўся: — Я спыраша са сваімі хлопцамі параюся, а ты ідзі па пісталет. Праз гадзіну каб тут быў.

Пакруціўся я па горадзе і праз гадзіну зноў вярнуўся на рынак, каб сказаць мянныям: перадумаў, маўляў, прадаваць пісталет. Скажаць, што пажартаваў, пабаяўся — у карак яшчэ дадуць. Падыйшоў і адразу заўважыў, што мянныя за гэты час каля брамы надта шмат набірала. Цэлы гурт стаіць — чакаюць мяне. Той, што ў спартыўнай шапачцы, наблізіўся да мяне, асцярожна ўзяў пад руку і падвёў да двух высокіх мардаваротаў.

— Вось, яны купяць.

І не паспеў я нешта ўцяміць, як мае рукі ў момант былі заламаны за спіну і на іх зашчоўкнуліся нарукнікі. Мардавароты абмацалі мяне з ног да галавы і запіхнулі на задняе сядзенне легкавіка. Самі селі па баках, машына рванула наперад. І толькі тут мяне праняў страх. Па спіне папоўз холад. Паспрабаваў было паварушыць за спінаю рукамі — у запяцце рэзануў пякучы боль, нібы яны трапілі ў пашчу кракадзіла. Усё, думаю, капец. Завязуць у лес і заб'юць, як сабаку. Даскакаўся, дагуляўся са сваімі пісьменніцкімі выдумкамі. І тут раптам бачу: машына рэзка крутнула на вуліцу Галіцкага і спынілася каля міліцыі. Мардавароты ўчэпіста выцягнулі мяне за каўнер з легкавіка і павялі ў будынак. І я апынуўся ў міліцэйскай дзяжурцы. Дзяжурны маёр з палкім позіркам зірнуў на мяне:

— Прозвішча, імя і па бацьку?

Я назваў.

— Дзе жывеш?

— На Вялікім гасцінцы, дом 74, кватэра 12.

— Кім робіш?

— Пісьменнікам і вяртаўніком.

Маёр перастаў суладкаць пратакол, падняў вочы і перапытаў:

— Як гэта зразумець: пісьменнікам і вяртаўніком?

— Вельмі проста: пішу як пісьменнік, а вартую як вяртаўнік.

— Ты што — таго? — крутнуў ён пальцам каля сваёй галавы. —

«Крестные отцы» на Тверской

Американская газета о поведках российских миллионеров

Эта сценка прямо из кинофильма «Крестный отец», самого популярного в Москве видеофильма.

Три черных бронированных «мерседес-бенц-600» с затемненными стеклами в сопровождении черных машин с синими мигалками, резко затормозив, останавливаются перед людным магазином «Куин оф Саба», одним из самых престижных в Москве.

Крепкие телохранители во всем черном с радиотелефонами начинают оттеснять в сторону пожилых женщин и детей. А через несколько секунд из машины выходит невысокий широкоплечий мужчина лет 30 с гладко зачесанными назад волосами. Две молодые женщины в мини-юбках и норковых манто, увешанные огромными бриллиантами, выпархивают из машин прямо в его объятия.

Все трое стоят несколько секунд, как будто ждут, чтобы на них обратили внимание, а затем входят, но только после того, как все остальные покупатели выдворены из магазина. «Эти люди смотрят фильм «Крестный отец», смотрят, как одевается, как ведет себя герой кинокартины, и всячески стараются ему подражать», — говорит со смехом импортер американской одежды Марк Берри. — Они повторяют Чикаго 30-х годов».

Это просто самый обычный день на Тверской, где находятся модные магазины и где московские нувориши делают покупки.

По сообщениям печати, в Москве примерно 10 тысяч миллионеров. Отсутствие в России эффективной налоговой системы исключает возможность определить точное их число. По стилю жизни они превосходят большинство иностранцев, не говоря уже о среднем москвиче, который зарабатывает в месяц сумму, эквивалентную 100 долларам.

Милиция заявляет, что многие «новые русские» делают миллионы, покупая российское сырье, такое, как нефть, древесина и металлолом, цены на которые искусственно поддерживаются на низком уровне, и продавая это сырье за границей по более высоким ценам. Другой источник — вымогательство денег у законного бизнеса, в том числе у многих совместных российско-американских предприятий, включая банки, гостиницы, рестораны и магазины одежды.

По данным Российского аналитического центра социально-экономических исследований, в стране существует около 150 преступных группировок, которые контро-

лируют свыше 40 тысяч предприятий и компаний. Только в Москве действует 12 крупных групп организованной преступности, состоящие из русских, и множество менее крупных чеченских, грузинских и татарских синдикатов. И все они, по свидетельствам милиции, взимают с предпринимателей грабительские поборы, составляющие до 30 процентов их ежемесячной прибыли.

«Преступники выглядят честными и неглупыми людьми, и обычно их не отличить от настоящих бизнесменов», — говорит судмедэксперт-психолог российского Министерства внутренних дел Евгений Галкин. — Они гораздо больше склонны к насилию, чем старые преступники. Их ничем не остановить».

Многие из них живут в роскошных особняках из красного кирпича с гимнастическими залами, гаражами на две машины, строительство которых обходится в 600 тысяч долларов. Они разъезжают на «мерседесах» стоимостью 150 тысяч долларов, носят норковые манто, за которые платят по 18 тысяч долларов, и пьют дорогой коньяк в московском клубе «Ап энд даун».

«Для русских очень важно всегда покупать все самое модное и самое новое только потому, что это самое красивое», — говорит Норберт Мефферт, сотрудник фирмы, которая является московским дилером «Мерседес-Бенц», одной из двух фирм, представляющих здесь эту компанию. — Они «смотрят» руками, трогают машины и покупают. А расплачиваются тут же наличными».

33-летний Максим Игнатьев, директор-распорядитель представительства «Рибок» в России, гордится прогрессом в своей стране: «Те, кто руководил киосками, сейчас руководят модными магазинами».

Многие «новые русские», особенно те, кто связан с организованной преступностью, часто швыряют деньги продавцу и угрожают менеджеру, если не могут тут же купить норковую шубу нужного размера или цвета. Но, утверждает старшая официантка ресторана 24-летняя Светлана Кичева, некоторые из «новых русских» становятся чуть более вежливыми.

«В прошлом году они угрожали убить меня по крайней мере три раза в день, если я не сажала их немедленно, без очереди», — говорит она. — Сейчас они делают такие угрозы только три раза в неделю».

Газета «Ю-эс-эй» (США)

Микола Капыловіч

«Начны мэр»

(нататкі вяртаўніка)

Дзе гэта бачна, каб пісьменнік вяртаўніком рабіў? Ты што, дурнем прыкідваешся? Дык мае рукі таго дурасця з галавы выб'ем. У псіхушку адтарабанім. Там табе мазгі ўпрацяць.

— Праверце.

— Правымі! — ён яшчэ раз пільна паглядзеў мне ў вочы, шукаючы ў іх прыкметы вар'яцтва. — У камеру яго! У вобіск яшчэ раз зрабіце.

Нарэшце нарукнікі выпусцілі са сваіх жалезных шчэлепаў мае рукі — іх разамкнуў за спінаю сяржант, мяне расправілі і пачалі абмацаваць вопратку. Міліцыянеры перабралі ў пальцах кожнае шво, абмацалі кожны рубец на маіх штанах і пінажак, у чаравіках выдзелі высцілкі — шукалі, ныйначай, грошы, але нічога, акрамя вяртаўніцкіх ключоў, не знайшлі. Дазволілі апрагнуцца і насунулі на ногі абутак. Потым уліхнулі ў камеру. Мае вочы доўга не маглі прывыкнуць да цемры, а калі прывыклі, у куце гэтага адстойніка, падобнага на катух, у якім у вёсцы трымаюць свіней, заўважыў старога чалавека, які сядзеў на кукушках і горка плакаў.

— Забойца, забойца! — галасіў чалавек. — Суседа забіў. Што ж мне цяпер будзе? Расстраляюць. Якая ганьба для дзяцей! Іхні бацька — забойца! Яны ж усе вучоныя ў мяне, настаўнікі і інжынеры... Каб мае рукі адсохлі ў той час, калі я тое палена ў рукі ўзяў, каб мне вочы вылезлі, калі я таго Сымона ўбачыў.

Чалавек галасіў так горасна і адчайна, што мая выхадка з неіснуючым пісталетам, з-за якой я трапіў у міліцыю, падалася мне зараз сапраўды вар'яцкай авантурай, нейкай недарэчнай і дзіцячай. І мае непрыемнасці аніяк нельга было параўнаць з няхшасцем гэтага старога.

— Дык што здарылася? — нахіліўся я над старым.

— Сусед мой, Сымон, ночку качаны на маім агародзе рэзаў. Падпільнаваў яго і стукнуў паленам па галаве. А ён узяў ды і памёр у разоры. Хацеў яго напалохаць, а цяпер выходзіць, што забіў...

Я пачаў сцвярджаць старога вясцоўца і на нейкі час забыў пра свае непрыемнасці. Толькі падумаў, што пасадзяць на пятнаццаць сутак за дурны жарт, калі псіхіятры разбіраюцца, што я нармальны на галаву чалавек. Абцяжар жа маё ў псіхушку адправіць на праверку.

Мае невясёлыя думкі перапыніў сяржант, які адчыніў адстойнік і загадаў ісці мне на другі паверх, заклаўшы рукі за спіну.

Я спыніўся ў кабінце начальніка міліцыі. Страх зноў вярнуўся ў мае дрыготкае цела, калі я зірнуў на тоўстыя кулакі падпалкоўніка, якія нецярпліва ляжалі перада мною на сталі.

— Дык дзе ўсё ж пісталет?

— Няма яго ў мяне, — апусціў я галаву. — Гэта прыдумаў я... для сюжэта.

— А калі зробім у тваёй кватэры вобіск і знойдзем яго, што тады?

— Шукайце.

— Пашукаць мы паспеем, лепш сам здай.

— Кажу ж, пажартаваў я.

— Ададзі — нічога табе не будзе, — настойваў начальнік мі-

ліцыі. — Цяпер багата хто ўзбройваецца, каб бараніцца ад бандытаў. Кожны бізнесмен штучку мае. Жанчыны таксама газавымі пісталетами ўзбройваюцца. Дык чаму ж тады не мець зброі пісьменніку, каб абараніць сваё патрэбнае для народа жыццё, — ён памаўчаў, паціснуў на сталі кулакі. — Мы правярылі ўсю тваю анкету, нават у Мінск званілі. Сапраўды, ты лічышся пісьменнікам. Быў нават ліквідатарам у Брагіне. Там, ныйначай, і дастаў у ваенных пісталет. А цяпер вырашыў прадаць, каб гэтае... — Начальнік пстрыкнуў сябе па калёнку. — Ведаю, што ўкінеш у страўнік ты надта любіш, не раз з-за гэтага ў цябе былі непрыемнасці ў міліцыі. Вось і сёння захацеў глынуць, а грошай няма. Цяпер жа ганарары плацяць як адступное. Сам у раёны друкуюся, ведаю. І на вяртаўніцкі заробак не разгонішся: вось і вырашыў... Так што адразу прызнавайся, дзе хаваеш пісталет. Аформім як добраахвотную здачу зброі і — справе канец. Дамовіліся?

Начальнік гаварыў так сардэчна і шчыра, што я, калі б меў такую магчымасць, не толькі аддаў бы яму пісталет, але нават прыкаціў бы ў міліцыю, здаецца, гармату.

— Ну, дык — лады? — стаў на сваім падпалкоўнік.

Злосць, нарэшце, ускіпела ў маіх жылах, і я не вытрымаў:

— Я пратэстую! Прашу выклікаць пракурора!

Мой адчайны крык ніяк не падзейнічаў на начальніка міліцыі! Ён крыва ўсміхнуўся, убачыўшы маю бездапаможнасць, выняў са шэфляды стала куцую паперку, на якой стаяла пятчатка:

— Пракурор ужо ведае, што ты хаваеш пісталет, і вось выпісаў ордэр на вобіск у тваёй кватэры, давадзецца яго рабіць.

Мяне вывелі на двор і запіхнулі ў машыну, цяпер ужо ў заднія дзверцы «варанка». Неўзабаве ён падкаціў пад самы пад'езд, у якім была мая кватэра. На лаўцы сядзелі і гаманілі бабульткі, і калі міліцыянеры высадзілі мяне з машыны, пенсіянеркі надта здзівіліся і спыталі іх:

— Што такое наш пісьменнік натварыў?

— Ён мае пісталет, — адказаў сяржант, які ступаў ззаду мяне. — Хацеў прадаць на рынку.

І вось мы — ў кватэры. У панятая паклікалі суседзяў па лесвічнай пляцоўцы, бяззубага старога Франка і развядзёнку Валю. Яны стаялі каля дзвярэй і моўчкі глядзелі, як два следчыя ператрасаюць у шафе маю бялізну, абстукваюць сцены, адсоўваюць мэблю.

Першым не вытрымаў Франак.

— Не шмяшыце людзей, — зашамкаў ён сваім бяззубым ротам. — Нікага пішталета ў яго няма. А калі б і быў, дык ён не ведае, з якога боку яго заражаць.

— Ён і страляць не ўмее, — пацвердзіла і Валя. — Ні разу не чулі, каб хоць раз у пад'ездзе стрэліў.

Але следчыя не звярнулі на іх словы ніякай увагі, адвінцілі заднюю крышку тэлевізара, зазірнулі ў яго нутро, не абмінулі халадзільнік, буфет і, калі нічога ў кватэры не знайшлі, павялі мяне ў падвал, каб адамкнуў свой катушок, у якім ляжала бульба. Пэралапацілі яе, плінулі ад злосці, вылезлі з падвала і паехалі, пакінуўшы мяне дома.

З таго часу мінуў год. Я не толькі пісаць, але і раскажыць людзям саромеюся пра гэтую сваю «пісталетную» справу, якую хацелі мне прышыць у міліцыі. І паступова, з дня на дзень, мабыць, і забыў бы пра яе, калі б не бабульткі. Яны, калі я вяртаюся з горада дамоў, здалёк прыкмятаюць маю постаць, здзімаюцца з лаўкі і хаваюцца ў сваіх кватэрах. Баяцца, каб не застрэліў.

Вясновы настрой

-- Абуджаюцца рэкі,
Прачынаюцца дрэвы,
І чакае дзятва
Гаманлівых шпакоў...

Фота
Яўгена Пясецкага

ЦІКАВА ВЕДАЦЬ

3 гісторыі «летняга часу»

Тое, што парыхане любяць паляжаць у ложку да адзінаціці, а то і да поўдня, першым заўважыў Бенджамін Франклін, які быў у 1784 годзе паслом ЗША ў Францыю. Заадно ў сваім жартулівым пісьме, накіраваным у «Журналь дэ Пары», ён адзначыў, што калі б парыханскія «соні» адкрывалі аканцы і тушылі святло на світанку, то за тры летнія месяцы яны толькі на стэарыне і воску эканомілі б мільёны франкаў.

Пасля Бенджаміна Франкліна за перавод гадзіннікавых стрэлак на восемдзесят мінут наперад кожнае лета выступіў у 1907 годзе англіійскі прадпрымальнік Уільям Уілет. Ён нават згадаўся фінансаваць гэтую кампанію, таму што, пакончыўшы паводле яго слоў, з разбазарваннем дзённага святла, толькі на асвятленні можна эканоміць суму, дастатковую для таго, каб пагасіць агульны нацыянальны доўг краіны. Акрамя таго, меркаваў Уілет, увядзенне «летняга часу» будзе садзейнічаць скарачэнню спажывання алкаголю і змяншэнню злачыннасці.

Нягледзячы на тое, што яго прапановы былі грунтоўна аргументаваны, у англіійскім парламенце, дзе абмяркоўвалася пытанне, ён не атрымаў дружнай падтрымкі. Фермеры, напрыклад, сцвярджалі, што каровы, калі іх даіць раней, стануць менш даваць малака, а з-за расы цяжка будзе весці ўборку сена.

Аднак першая сусветная вайна адкінула ўсе довады апазіцыі — трэба было эканоміць вугалі, газ, нафту. І вось у 1915 годзе Германія, у 1916 — Вялікабрытанія і Францыя, а ў 1917 годзе і ЗША ўстанаўліваюць у сабе «летні час». Працягласць яго была розная. У Францыі, напрыклад, ён уведзўся з апошняй суботы сакавіка, у Англіі — з трэцяй нядзелі красавіка, хоць вярталіся да «зімовага часу» у абедзвюх краінах у адзін і той жа дзень — апошнюю суботу кастрычніка.

З цягам часу электрычнасць выцесніла газ, хоць гэта не азначала адмену саміх крыніц энергіі — вугалю і нафты. Іх патрабавалася ўсё больш. Таму ў 1939 годзе ў Францыі вырашылі прадоўжыць «летні час» да 18 лістапада, а ў

наступным годзе ўвялі яго на месяц раней, да чаго далучыліся і англічане. Восенню 1940 года «летні час» наогул забыліся адмяніць: жылі па ім і зімой. Гітлераўцы, якія акупіравалі Францыю ў 1941 годзе, устанавілі тут «нямецкі летні час», па якому да 1944 года, падпарадкоўваючыся эканамічным і стратэгічным меркаванням, вымушаны былі жыць і ў Англіі. Гэты зрух у часе раўняўся прыкладна дзвюм гадзінам.

З лютага 1942 года па верасень 1945 года /чаму ён і называўся «ваенным»/ «летні час» дзейнічаў круглы год і ў Злучаных Штатах Амерыкі.

Пасля вайны амаль усе краіны, за выключэннем Італіі, адмовіліся ад прыняцця «летняга часу». Да яе было далучылася Англія, але ў 1968 годзе адышла і яна.

Вярнуцца да старой ідэі — эканоміць энергію за кошт увядзення «летняга часу» — капіталістычныя краіны прымусяў нафтавы крызіс 1973 - 1974 гг., у выніку якога цэны на «чорнае золата» падскочылі ў чатыры разы. У Францыі вучоныя падлічылі, што за кошт гэтай простаі меры можна зберагчы столькі энергіі, што яе хопіць, каб абагрэць горад з паўмільённым насельніцтвам на працягу ўсёй зімы. Дэкрэтам ад 16 верасня 1975 года ў краіне быў уведзены так званы «жыскараўскі час». Праўда, задавальняў ён далёка не ўсіх і ў самой Францыі. Управленню чыгунак, напрыклад, прыйшлося весці складаную перагаворы са сваімі партнёрамі ў іншых краінах, каб скаардынаваць рух паяздоў, скласці дакладны расклад.

Інтэрэсы эканоміі, аднак, прымусяў ўспомніць «летні час» і суседзяў Францыі, хоць для таго, каб прыйсці да ўзаемнай згоды па гэтым пытанню, ім запатрабавалася пяць гадоў.

Валерый ВАСІЛЕЎСКІ, інвалід
1-й гр., г.п.Глуск

СПРАВОЧНАЯ НАШЕЙ ГАЗЕТЫ

БУДЕТ И «ПОЧТА ПОЛЕВАЯ»

Прочитала в «Нашей доле» заметку «Где ты, почта полевая»? В ней говорится о том, что по решению Кабинета Министров Республики Беларусь все участники Великой Отечественной войны будут обеспечены тремя бесплатными конвертами для пересылки поздравлений ко Дню Победы. Хотелось бы знать, кто и где будет выдавать эти конверты?

Н.С.МЕЛЬЧАКОВА,
г.Минск

Ответы на кроссворд, опубликованный в N 14

По горизонтали:

5. Рысак. 6. Дукач. 8. Орда. 9. Мочка. 11. Крез. 13. Бес. 15. Партер. 17. Фронда. 18. Кок. 19. Чум. 20. Вершок. 23. Турада. 25. Паж. 27. Купе. 28. Ларец. 29. Обод. 32. Яства. 33. Тракт.

По вертикали:

1. Наст. 2. Микроб. 3. Кодекс. 4. Пакт. 5. Радар. 7. Таран. 10. Чек. 12. Бекон. 14. Армия. 16. Рок. 17. Фут. 21. Рупия. 22. Пар. 24. Аббат. 25. Панама. 26. Жертва. 30. Штоф. 31. Саго.

ПРОГРАММА МИНСКОГО КАБЕЛЬНОГО ТЕЛЕВИДЕНИЯ с 17 апреля по 23 апреля

Понедельник, 17 апреля
9.30STV 11.15X/ф «С последнего наголо-3» (комедия) 12.40STV 19.05STV «Репортаж» 19.15Мультфильмы 19.35X/ф «Легенда севера» (приключения) 21.10Городские часы» 21.25Анонс 21.40X/ф «Кронос» (ужас) 23.10Ночная программа 23.25STV

Вторник, 18 апреля
9.30STV 11.10X/ф «Легенда севера» 12.45STV 19.05STV «Спортсекрет» 19.25Мультфильмы 19.45X/ф «Инцидент в Десепшен Ридж» (остросюжетный)

13 апреля
17.00. Мультфильмы. 17.30. «Вспомни те годы. 1962». 18.00.21.00.23.00.Сегодня. 18.35.Такова спортивная жизнь. 19.10.Мир кино. «Кодекс молчания»(США). 21.35. «Полиция Майами. Отдел нравов».

21.15Анонс 21.30X/ф «А мне там нравиться» (комедия) 23.15Ночная программа 23.30STV

Среда, 19 апреля
9.30STV 11.15X/ф «Инцидент в Десепшен Ридж» 12.45STV 19.05STV «К сведению» 19.25STV «Риддлер» (мультфильм) 20.10X/ф «Добро пожаловать в «Рай»» (комедия) 21.40Городские часы» 21.55Анонс 22.05На экране - боевик 23.35Ночная программа

22.30.Времечко. 23.15.Кино не для всех.
14 апреля
17.00.Мультфильмы. 17.30. «Великолепная семерка». 18.00.21.00.23.00.Сегодня. 18.35.Футбольный клуб. 19.15.Наше старое

Четверг, 20 апреля
9.30STV 11.10X/ф «Добро пожаловать в «Рай»» 12.40STV 13.30X/ф «Забава молодых» 14.55STV 19.05STV «Приключения Халка Хогана» (мультфильм) 20.25STV «Дилижанс» 20.40Анонс 20.50Оскар-95: «Эд Вуд» (ретро-фильм) 22.55STV «Кабинет» 23.15STV **Пятница, 21 апреля**
9.30STV 11.15Оскар-95: «Эд Вуд» (ретро-фильм) 13.20Видеоклипы

НТВ

кино. «Человек-амфибия». 21.35. «Полиция Майами. Отдел нравов». 22.30. Времечко. 23.15. Мир кино. «Богатые, очень богатые... На самом деле в одних трусах».

13.30X/ф «Золотая баба» (приключения) 14.45STV 19.05Клип-коктейль 19.25STV «Гуффи» (мультфильм) 19.45Дж.Дэвис и М.Китон в комедии «Нет слов» 21.20Городские часы» 21.357 минут с «Христофором» 21.55STV «Фатерланд» («Отчизна») историческая фантазмагория 23.40STV **Суббота, 22 апреля**
9.30STV 11.10X/ф «Нет слов» 12.45STV 18.05Foxu Mix 19.40X/ф «Эвонвер» (фантастический боевик) 21.15Новый художественный фильм

15 апреля
17.00.Мультфильмы. 18.00.Сегодня. 18.35. «Ключи от форта Байярд». 20.00. «Тот, кто звонит в полночь». 21.00.Намедни. 21.45.Куклы. 22.00.Мир кино. «Парк Горького»(США). 0.10.Третий глаз.

23.00Ночная программа 23.15STV **Воскресенье, 23 апреля**
9.30STV 11.10X/ф «Эвонвер» 12.40STV 19.05STV «Ляфшис» 19.25STV «Американские сказки Файвела-5» (мультфильм) 10.15Оскар-95: Джессика Ланж в драме «Синее небо» 21.55STV «Смейтесь над здоровьем!» 22.15X/ф «Татуировка Терезы» (детектив) 23.50Ночная программа 0.05STV Программа транслируется из Центральной студии по адресу: ул.К.Маркса, 50 тел. 273-405 (абонентский отдел) 272-803 (рекламный отдел)

16 апреля
17.00.Мультфильмы. 17.30. «Сто к одному». 18.00.Сегодня. 18.30.РЕН-TV представляет: «Дог-шоу». 19.00. «Самые громкие преступления XX века». 20.00.Итоги. 21.10.Премия «Оскар». «Возвращение домой»(США). 23.25.Лучшие цирки мира.

Понедельник, 17 апреля
Белорусское телевидение

8.00 «Портрет на фоне замка». Док. фильм «Белорусфильм». 8.20 «Слушай Моцарта». Видеофильм. 8.55 «Полонез Огинского». Худ. фильм. Детский сеанс 10.20 «АВС-клуб». Английский учим сами. 10.35 «Все про все». Информационно-познавательная программа. 10.55 Телебон. Шоу-конкурс юных исполнителей. Первый тур. 11.55 Студия «Колыбельная». «Мультиклуб». 12.25 «Белорусы в Америке». Передача 1-я. 13.05 «Мудромед». Худ. фильм. 1-я и 2-я серии. 15.15 Родовод. «Что ни край, то свой обычай». Пасхальные традиции в Польше. 15.40 На музыкальных параллелях. «Музыка любви». Вокальный цикл Роберта Шумана поет Анатолий Шербаков. 16.30 «Внимание! Конкурс». Лидеры «Образования-94». 17.20 Шоу-прогноз. 17.25 Мультифильмы. 17.45 Прспект. Информационно-аналитическая программа. 18.15 Театр песни Ядвиги Поплавской и Александра Тихановича. 19.05 «Полесские свадобы». Док. фильм. 19.25 К 50-летию Победы. 1 Республиканский телефестиваль «Поют актеры театра и кино». Часть 2-я. 20.25 День столетия. 20.35 Колыбельная. 21.00 Новости. 21.40 Клип-концерт. Виктор Вуячич, Ярослав Евдокимов. 21.50 Вертикаль. Почта Президента. 22.20 Спортивный телеурок. 22.40 «Голоса прошлого». Старинная музыка на Беларуси. Передача 3-я. 23.15 Кинематограф Беларуси. «Пляма». Худ. фильм. 1-я серия.

1 канал

14.00, 23.35 Новости. 14.20 Межгосударственная телерадиокомпания «Мир». 15.00 Мультифильм. 15.15 Созвездие Орфея. 15.25 Звездный час. 16.00 Шпаргалка. 16.05 «Элен и ребята». Молодежный сериал. 16.30 Тет-а-тет. 17.00, 20.00 Время. 17.15 «Угадай мелодию». Телеигра. 17.40 В эти дни 50 лет назад. 18.00 Час пик. 18.20 «Дикая Роза». Телесериал. 19.00 Мы. Авторская программа В. Познера. 19.40 Спокойной ночи, малыши! 20.40 Встреча с А.И. Солженицыным. 21.00 «Мастер и Маргарита». Телесериал. 4-я серия. Часть 2-я. 21.50 Версии. 22.05 Гол. 22.40 Ситуация.

Канал «Россия»

14.00 Деловая Россия. 15.05 В этот день... 15.10 Там-там новости. 15.25 Праздник каждый день. 15.35 Мультипуты. 15.55 Никто не забыт. 16.00, 19.00, 22.00 Вести. 16.20 Новая линия. 16.55 «Моя война». А. Зенни. 17.20 Спасение 911. 18.15 «Купить - не купить». 18.25 Устами младенца. 19.25 Подработка. 19.35 «Безмолвный мир Николая». Квинна. Худ. фильм (Великобритания). 2-я серия. 20.40 Репортер. 21.00 Момент истины. 22.30 Река времени. 22.35 Автомат. 22.40 Богема. «Збигнев Рыбчинский». 1-я часть.

Санкт-Петербург

13.00 Скорая помощь. 13.30 «Мануэла». Худ. фильм. 14.20 «Город и вода». Телефильм. 14.30, 18.30, 21.40 Информ ТВ. 14.40 «Железные парни». Худ. фильм. 16.00 Памяти мастера. «Павел Луспекаев». Телефильм. 17.10 Детское ТВ. 17.20 «Муха-Цокотуха». 17.30 Три колеса, фолант и ... 18.00 Телемагазин. 18.05 Телеблиц. 18.10 Большой фестиваль. 18.50 Спортивные новости. 18.55 «Мануэла». Худ. фильм. 19.45 Телеслужба безопасности. 19.55 «Американская любовь». Худ. фильм (Италия). 1-я серия. 21.25 Мультифильм для взрослых. 21.55 Спорт, спорт, спорт... 22.10 Гороскоп. 22.20 Звезды «на бис». Телеком-пакт представляет... 22.55 Хоккей. Международный турнир. Россия - Швеция. 2-й и 3-й периоды.

Вторник, 18 апреля
Белорусское телевидение

7.35 Утренний коктейль. 7.50 «В мире вдохновения». Фильм-балет. 8.45 Финансовое время. 9.00 География Беларуси. Новые формы хозяйствования в республике. 9.30 День столетия. 9.35 Вертикаль. Почта Президента. Детский сеанс 10.05 «Такие симпатичные волки». Худ. фильм. 11.10 Мультифильмы. 11.30 «Белорусы в Америке». Передача 2-я. 12.20 «Проглотила молодость война...» К 75-летию Микола Абрамчика. 12.30 К 50-летию Победы. 1 Республиканский телефестиваль «Поют актеры театра и кино». Часть 2-я. 13.30 «Темная комната». Черный рынок оружия. 13.55 Турбулентия. Путешествия, встречи, отдых. 14.15 Фильмы нашей памяти. «Сердца четырех». Худ. фильм. 15.50 Изучаем свою историю. «Гетман навишский». Док. фильм. 16.10 История Беларуси. Культура Беларуси в 14-16 вв. 16.40 Волшебный экран. Мультифильмы. 17.20 К 50-летию Победы. «Дети воинского Бреста». 18.00 АТН, Би-би-си, Си-эн-эн. 18.45 Уроки Н.Новожиловой. 19.15 Мост. 19.45 Экономикст. 19.55 SOS. 20.00 «Лада ОМС» представляет: «Моя любовь, моя печаль». Теле-сериал. 20.30 «Скрижали». Реформы в Поднебесной. 20.40 Колыбельная. 21.00 Новости. 21.40 Студия «Политика». 21.55 Клип-концерт. Вадим Казаченко. 22.10 «Сенсация». Многосерийный худ. фильм (Канада). 23.05 Новости. 23.20 Шоу-прогноз. 23.25 Под куполом Вселенной.

1 канал

17.00, 20.00 Время. 17.20 «Угадай мелодию». Телеигра. 18.00 Час пик. 18.20 «Дикая Роза». Телесериал. 19.00 Тема. 19.40 Спокойной ночи, малыши! 20.40 Из первых рук. 20.55 К 50-летию Победы. «Молодые львы». Худ. фильм (США). 23.50 Вести.

Канал «Россия»

7.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Вести. 7.25 Ритмика. 7.40 Звезды говорят. 7.45 Требуется...требуется... 7.50 Время деловых людей. 8.15 Всемирные новости Эй-би-си. 8.40 Формула 730. 9.10 Телегазета. 9.15 Крестьянский вопрос. 9.35 Вавилонские игры. «Гладиаторы». 13.20 Деловая Россия. 15.05 Там-там новости. 15.20 Праздник каждый день. 15.30 «Одиссея». Худ. фильм (Канада). 2-я серия. 15.55 Клип-антракт. А.Зардинов. 16.20 «В этот день...» 16.25 Новая линия. 16.55 Будни. 17.25 «Сиди

и смотри». Юмористическая программа. 17.40 Соотечественники. 18.10 L-клуб. 19.25 Подработка. 19.35 Кинофестиваль «День Победы». «Чистое небо». Худ. фильм. 21.25 «Странная жизнь Авы Гарднер». Программа В.Вульфа. 22.30 Река времени. 22.35 Автомат. 22.40 Экран криминальных сообщений. 22.50 Футбол. Кубок УЕФА. «Боруссия» (Дортмунд) - «Ювентус» (Турин).

Санкт-Петербург

12.00 Стиль жизни. 12.15 Мультифильмы. 12.35 «Немецкая волна». 13.00 Скорая помощь. 13.30 «Мануэла». Худ. фильм. 14.20 «Невыясн. Зарисовки». Телефильм. 14.30, 18.30, 21.40 Информ ТВ. 14.40 «Нулевой вариант». Худ. фильм. 16.20 Сегодня - Международный день памятников и исторических мест. «Калужский край». Премьера теле-фильма. 17.05 По всей России. 17.15 Детское ТВ. 17.20 Семь пятниц на неделе. 17.35 Студия «Вообрази». 18.00 Телемагазин. 18.05 Телеблиц. 18.10 Большой фестиваль. 18.50 Спортивные новости. 18.55 «Мануэла». Худ. фильм. 19.45 Телеслужба безопасности. 19.55 «Американская любовь». Худ. фильм (Италия). 2-я серия. 21.25 Мультифильм для взрослых. 21.55 Спорт, спорт, спорт... 22.10 Гороскоп. 22.20 Фестиваль «Балтийский дом». 22.50 В.Арно. «Пять романов в старом доме». Телеспектакль.

Среда, 19 апреля
Белорусское телевидение

7.35 Утренний коктейль. 7.50 Экономикст. 8.00 Зеркало Си-эн-эн. 8.15 Студия «Политика». 8.30 «Лада ОМС» представляет: «Моя любовь, моя печаль». Теле-сериал. 9.00 История Беларуси. Культура Беларуси в 14-16 вв. 9.30 Скрижали. Реформы в Поднебесной. 9.35 «Сенсация». Многосерийный худ. фильм (Канада). 10.30 Телесериал. Детский сеанс 10.45 «Сероманец». Худ. фильм. 12.10 «Барби-лото». Передача-викторина. 12.40 «Белорусы в Америке». Передача 3-я. 13.20 «Зорная роща». Телеконкурс молодых артистов эстрады. Брестский тур. Передача 3-я. 14.25 «Ашук-Кери». Худ. фильм. 15.40 Видимо-невидимо. Новости кино-видео-аудио. 16.45 Студия «Ч/Б». Дискуссионный клуб. 17.15 Конкурент. Производство сельскохозяйственной техники: проблемы и перспективы. 18.00 АТН, Би-би-си, Си-эн-эн. 18.45 Коллаж. Программа для деловых людей. 19.05 К 50-летию Победы. «Так это было...» Вспоминают участники Великой Отечественной войны, ветераны спорта. 19.20 Телевизионная пресс-конференция председателя Комитета по земельным ресурсам Георгия Ивановича Кузнецова. 20.25 День столетия. 20.35 Колыбельная. 21.00 Новости. 21.40 Студия «Политика». 21.55 Клип-концерт. Светлана Лазарева. 22.10 «Сенсация». Худ. фильм. 23.05 Новости. 23.20 Шоу-прогноз. 23.25 Под куполом Вселенной.

1 канал

5.00 Телеутро. 8.00, 11.00, 14.00, 0.05 Новости. 8.20 «Дикая Роза». Телесериал. 9.00 Мультифильм. 9.10 В мире животных (с сурдопереводом). 9.45 НХЛ. Взгляд изнутри. 10.10 «Идея власти...Власть идеи (Владимир Ленин)». Док. сериал. 2-я серия. 13.00 «Иванов, Петров, Сидоров...» Информационно-развлекательная программа. 13.35 «Пойми меня». Телеигра. 14.20 Межгосударственная телерадиокомпания «Мир». 15.00 Посмотри, послушай... 15.20 «Путешествие в прошлое». Мультисериал (США). 15.50 Фэн-клуб. 16.00 Шпаргалка. 16.05 «Элен и ребята». Молодежный сериал. 16.30 Тин-тоник. 17.00, 20.00 Время. 17.15 «Угадай мелодию». Телеигра. 17.40 В эти дни 50 лет назад. 18.00 Час пик. 18.20 «Дикая Роза». Телесериал. 19.00 В поисках утраченного. Я.Жеймо. 19.40 Спокойной ночи, малыши! 20.45 Золотой шлягер. 21.00 Футбол. Лига чемпионов. Полуфинал. «Милан» (Италия) - «Пари-Сен-Жермен» (Франция). 23.20 Версии. 23.30 Футбол. Лига чемпионов. Полуфинал. «Аякс» (Голландия) - «Бавария» (Мюнхен).

Канал «Россия»

7.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Вести. 7.25 Ритмика. 7.40 Звезды говорят. 7.45 Требуется...требуется... 7.50 Время деловых людей. 8.20 Всемирные новости Эй-би-си. 8.45 Формула 730. 9.10 Телегазета. 9.15 Крестьянский вопрос. 9.35 Музыкальный экспромт. 9.45 «Санта-Барбара». Худ. фильм. 11.30, 13.20 Деловая Россия. 15.05 Там-там новости. 15.20 Праздник каждый день. 15.30 Чья сторона? 16.20 «В этот день...» 16.25 Дальний Восток. 16.55 Шаги Победы. «Встреча боевых подруг». 17.40 Лидер-прогноз. 18.05 После премьеры... 18.25 Своя игра. 19.25 Подработка. 19.35 «Санта-Барбара». Худ. фильм. 20.30 Доминио Михаила Боярского. 21.05 Газетные истории. 22.30 Река времени. 22.35 Автомат. 22.40 Богема. «Збигнев Рыбчинский». 2-я часть.

Санкт-Петербург

12.00 Стиль жизни. 12.15 «Искусство быть красивой». Телефильм. 12.35 «Немецкая волна». 13.00 Скорая помощь. 13.30 «Мануэла». Худ. фильм. 14.20 «Отражение». Телефильм. 14.30, 18.30, 21.40 Информ ТВ. 14.40 «Прямая трансляция». Худ. фильм. 16.05 «Новгородский новелле». 16.20 Жизнь с комфортом. 16.35 Исторический альманах. 17.05 Детское ТВ. 17.15 Там, где живет Паутинич. 17.30 Мультифильм. 17.40 Студия «Вообрази». 18.00 Телемагазин. 18.05 Телеблиц. 18.10 Большой фестиваль. 18.50 Спортивные новости. 18.55 «Мануэла». Худ. фильм. 19.45 Телеслужба безопасности. 19.55 Подсекей. 20.10 Уроки цензуры. 20.40 Блещ-клуб. 21.15 Мультифильм для взрослых. 21.55 Спорт, спорт, спорт... 22.10 Гороскоп. 22.20 Последствие к мачу «Зенит» - «Асмарал» (Москва). 23.05 П.Павловский. «Элегия». Спектакль Академического театра им. А.С.Пушкина. 1-я часть.

1 канал

7.35 Утренний коктейль. 7.50 Студия «Политика». 8.05 Зеркало Си-эн-эн.

8.20 «Средь шумного бала...» Фильм-концерт. 8.40 «Посылаю вам пьесу». Док. фильм. 9.10 День столетия. 9.15 Протокол. Международная программа. 9.30 «Сенсация». Худ. фильм. 10.25 Уроки Н.Новожиловой. 10.55 «Белорусы в Америке». Передача 4-я. 11.40 На рубеже тысячелетий. Детский сеанс 12.10 Волшебный экран. Мультифильм. 12.30 «Легкие шаги». Худ. фильм. 13.55 «И снова музыка». Фильм-концерт. 14.35 Родное слово. 15.05 «Влюблен по собственному желанию». Худ. фильм с субтитрами. 16.35 История Беларуси. Искусство древних людей на территории Беларуси. 16.55 «Неулетай, землянин!» Короткометражный фильм. 17.30 К 50-летию Победы. Композиторы Беларуси. Владимир Оловинков. 17.55 Фронтальный альбом. 18.00 АТН, Би-би-си, Си-эн-эн. 18.45 Большие проблемы большой химии. 19.15 Советы огородникам. 19.45 Студия «Эксклюзив». Вести. 19.55 Экономикст. 20.05 «Лада ОМС» представляет: «Моя любовь, моя печаль». Теле-сериал. 20.40 Колыбельная. 21.00 Новости. 21.40 Студия «Политика». 21.55 Клип-концерт. Маша Распутин, Михаил Шугутинский. 22.10 «Сенсация». Худ. фильм. 23.05 Новости. 23.20 «Крок». «Провинция». Наровлянский район. Часть 2-я. 0.05 Шоу-прогноз. 0.10 Под куполом Вселенной.

1 канал

5.00 Телеутро. 8.00, 11.00, 14.00, 23.10 Новости. 8.20 «Дикая Роза». Телесериал. 9.00 Фильм - детям. «Жизнь и приключения четырех друзей». 9.30 Футбол. Лига чемпионов. Полуфинал. «Аякс» (Голландия) - «Бавария» (Мюнхен). 10.05 «Идея власти...Власть идеи (Владимир Ленин)». Док. сериал. 3-я серия. 13.00 «Иванов, Петров, Сидоров...» Информационно-развлекательная программа. 13.35 «Пойми меня». Телеигра. 14.20 Межгосударственная телерадиокомпания «Мир». 15.00 Мультиролла. 15.20 За жар-птицей. 15.50 «Повитаем в звездном небе». Мультифильм. 16.05 «Элен и ребята». Молодежный сериал. 16.30 ...До 16 и старше. 17.00, 20.00 Время. 17.20 Лотто «Миллион». 18.00 Час пик. 18.20 «Дикая Роза». Телесериал. 19.00 Фабрика грез. 19.40 Спокойной ночи, малыши! 20.40 Москва. Кремль. 21.05 «Призраки едут на Запад». Худ. фильм (Великобритания). 22.30 Версии. 23.50 В мире джаза.

Канал «Россия»

7.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Вести. 7.25 Ритмика. 7.40 Звезды говорят. 7.45 Требуется...требуется... 7.50 Время деловых людей. 8.20 Всемирные новости Эй-би-си. 8.45 Формула 730. 9.10 Телегазета. 9.15 Крестьянский вопрос. 9.35 Музыкальный экспромт. 9.45 «Санта-Барбара». Худ. фильм. 11.30, 13.20 Деловая Россия. 15.05 Там-там новости. 15.20 Праздник каждый день. 15.30 Кенгуру. 16.20 «В этот день...» 16.25 Новая линия. 16.55 «И помнит мир...» 17.25 Непопулярная тема. 17.40 Караоке по-русски. 18.10 Теледебаты. 19.25 Подработка. 19.35 «Санта-Барбара». Худ. фильм. 20.30 «Нос». Юмористическая программа. 21.05 Чрезвычайный канал. 22.30 Река времени. 22.35 Автомат. 22.40 В мире авто- и мотоспорта. 23.10 Экран криминальных сообщений.

Санкт-Петербург

12.00 Стиль жизни. 12.15 Мультифильм. 12.25 Советы садоводам. 12.35 «Немецкая волна». 13.00 Скорая помощь. 13.30 «Мануэла». Худ. фильм. 14.20 «Инженерный (Михайловский) замки». Телефильм. 14.30, 18.30, 21.40 Информ ТВ. 14.40 «Пестрые рассказы». Худ. фильм. 16.15 Играют духовые оркестры. 16.40 Рога и копыта. 17.00 По всей России. 17.10 Детское ТВ. 17.15 Мультифильмы. 17.35 Антре. 18.00 Телемагазин. 18.05 Телеблиц. 18.10 Большой фестиваль. 18.50 Спортивные новости. 18.55 «Мануэла». Худ. фильм. 19.45 Телеслужба безопасности. 19.55 Урал Комедия. «Чужая жена и муж под кроватью». Худ. фильм. 21.05 «Тулуз-Лотрек». Телефильм цикла «Палитры» (Франция). 21.55 Спорт, спорт, спорт... 22.10 Гороскоп. 22.20 Парад парадов. Музыкальное шоу. 23.20 П.Павловский. «Элегия». Спектакль Академического театра им. А.С.Пушкина. 2-я часть.

Пятница, 21 апреля
Белорусское телевидение

7.35 Утренний коктейль. 7.50 Экономикст. 8.00 Зеркало Си-эн-эн. 8.15 Студия «Политика». 8.30 «Лада ОМС» представляет: «Моя любовь, моя печаль». Теле-сериал. 9.00 История Беларуси. Искусство древних людей на территории Беларуси. 9.20 «Сенсация». Худ. фильм. 10.15 «Белорусы в Америке». Передача 5-я. 10.45 К 50-летию Победы. «Живи и помни». Ретроспективный показ фильмов киностудии «Белорусфильм». «Знак беды». Худ. фильм. 1-я и 2-я серии. 13.10 Истоки. Уроки белорусского языка. 13.30 Телевизионный Дом кино. Международный кинофестиваль «Молодость». 16.00 «Дела сердечные и...судистые». Док. фильм. 16.20 «Последняя ночь Элоизы». Телеспектакль. 17.10 «Фольклорные смотры». 18.00 АТН, Би-би-си, Си-эн-эн. 18.45 Финансовое время. 19.00 Протокол. Международная программа. 19.20 «Телесериал». 19.35 Музыка без границ. Музыкально-информационная программа. 20.15 Веселый уик-энд. 20.25 Скрижали. Размышление о причинах всех революций. 20.35 Колыбельная. 21.00 Новости. 21.40 Студия «Политика». 21.55 Клип-концерт. Группы «Дюна», «На-На». 22.05 Экономикст. 22.20 Вечерний иллюзион. «Дорога в Коринф». Худ. фильм (Франция). В перерыве (23.00) - «Новости». 0.15 Под куполом Вселенной. 0.25 Шоу-прогноз. 0.30 Видимо-невидимо.

1 канал

5.00 Телеутро. 8.00, 11.00, 14.00, 23.35 Новости. 8.20 Премьера телесериала «Аляска Кид». 1-я серия «Золотая лихорадка» (Россия, Германия, Польша). 9.00 Мультифильм. 9.15 Концерт Государственного заслуженного академического ансамбля танца Украины им. П.Вирского. 9.45 Ваш кумир.

И.Привалова. 10.10 «Идея власти...Власть идеи (Владимир Ленин)». Док. сериал. 4-я серия. 13.00 «Иванов, Петров, Сидоров...» Информационно-развлекательная программа. 13.35 «Пойми меня». Телеигра. 14.20 Межгосударственная телерадиокомпания «Мир». 15.00 «Белый клык». Телесериал для детей. 15.30 Моцарт из Гнесинки. 15.50 «Повитаем в звездном небе». Мультифильм. 16.00 Шпаргалка. 16.05 Рок-урок. 17.00, 20.00 Время. 17.20 Человек и закон. 17.55 Бомонд. 18.15 Премьера телесериала «Аляска Кид». 1-я серия «Золотая лихорадка» (Россия, Германия, Польша). 18.55 Поле чудес. 19.40 Спокойной ночи, малыши! 20.45 «Дело Сен-Романа». Премьера телесериала (Франция). 1-я серия. 21.40 Версии. 22.00 Взгляд. 22.40 Музобоз. 23.15 Человек недели.

Канал «Россия»

7.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Вести. 7.25 Ритмика. 7.40 Звезды говорят. 7.45 Требуется...требуется... 7.50 Время деловых людей. 8.20 Всемирные новости Эй-би-си. 8.45 Формула 730. 9.10 Телегазета. 9.15 Крестьянский вопрос. 9.35 Музыкальный экспромт. 9.45 «Санта-Барбара». Худ. фильм. 11.30, 13.20 Деловая Россия. 15.05 Там-там новости. 15.20 Праздник каждый день. 15.30 Призма. 16.20 «В этот день...» 16.25 Воспоминания на страстной неделе. 16.55 Дисней по пятницам. «Мой городок». Худ. фильм. 17.50 Никто не забыт. 17.55 Телеконкурс юристов. 18.40 Горячая десятка. 19.25 Подработка. 19.35 «Санта-Барбара». Худ. фильм. 20.30 Городок. Развлекательная программа. 21.05 «К-2» представляет: «Абзац». 22.30 Река времени. 22.35 Автомат. 22.40 Фильм В.Вендерса «Алиса в городах» (ФРГ).

Санкт-Петербург

12.00 Стиль жизни. 12.15 Мультифильм. 12.25 Советы садоводам. 12.35 «Немецкая волна». 13.00 Скорая помощь. 13.30 «Мануэла». Худ. фильм. 14.20 «Возрожденный звон». Телефильм. 14.30, 18.30, 21.40 Информ ТВ. 14.40 «Обращаясь к душам вашим». Телефильм. 15.00 «Романса трепетные звуки». Фильм-концерт. 16.20 «Обитель у реки». Телефильм. 16.45 Храм. 17.15 Детское ТВ. 17.25 Сказка за сказкой. 18.00 Телемагазин. 18.05 Телеблиц. 18.10 Большой фестиваль. 18.50 Спортивные новости. 18.55 «Мануэла». Худ. фильм. 19.45 Телеслужба безопасности. 19.55 «Назад в СССР». Худ. фильм. 21.20 «Во имя воскресения». Телефильм. 21.55 Спорт, спорт, спорт... 22.10 Гороскоп. 22.20 «Провинциальное убийство». Худ. фильм (США). 24.00 А.Шульгина. «Диалоги о власти». Телеспектакль.

Суббота, 22 апреля
Белорусское телевидение

8.00 Экономикст. 8.10 Зеркало Си-эн-эн. 8.25 Скрижали. Размышление о причинах всех революций. Детский сеанс 8.30 «Волшебник Лад и семь принцесс». Музыкальная сказка. Часть 2-я. 8.45 «Лулу - ангел цветов». Мультисериал. 9.15 Здоровье. Тележурнал. 9.45 «Пограничье». Передача из Гродно. 10.05 Футбол. Чемпионат Беларуси. КИМ (Витебск) - «Неман» (Гродно). 2-й тайм. Передача из Витебска. 10.55 Ситуация. Почти детективная викторина. 11.20 К 50-летию Победы. «Перекрестки войны». Телеспектакль. Часть 2-я. 12.20 Многозвучие. 12.50 Студия «Эксклюзив». Адвокат. Права человека. 13.20 Гандбол. Балтийская лига. Беларусь - Литва. 2-й тайм. 14.00 Четвертое измерение. Духовно-интеллектуальный канал. 15.05 «Сашини розы». Памяти тележурналиста Александра Чуланова. 15.50 Телемагазин. Семейный кинозал. 16.00 Взгляд в будущее. «После 2000 года». Научно-популярный сериал. 16.25 Мультифильмы. 16.55 Пресс-импреза. 17.35 «Зорная роща». Телеконкурс молодых артистов эстрады. Брестский тур. Передача 4-я. 18.35 Бон тон. 19.05 Веселый уик-энд. 19.15 Шоу-прогноз. 19.20 Телевизионный Дом кино. Встреча с Аленой Свиридовой. 20.00 Международные спортивные новости. 20.35 Колыбельная. 21.00 Резонанс. 21.45 Клип-концерт. София Ротару, Светлана Владыкирская. 21.55 Афиша. Музыкально-развлекательная программа. 22.20 «Звезды» на экране. Лариса Богославская и Елена Яковлева в худ. фильме «Мать Иисуса». 23.55 Праздничное Богослужение в Минском Кафедральном Свято-Духово Соброе.

1 канал

5.00 Телеутро. 7.45 Слово пастыря. Святейший Патриарх Алексий Второй. 8.00, 11.00, 14.00 Новости. 8.20 Зов джунглей. 8.50 Фильм - детям. «Где это видано, где это слышано». 9.25 Утренняя почта. 9.55 Здоровье. «Медицина для тебя». 10.25 Провинция. Малые города. Город Новомосковский. 11.20 Смак. 11.35 Киноправда? Худ. фильм «Далеко от Москвы». 14.20 Большие гонки. 14.45 К 50-летию Победы. Память о великой войне. «Маршал Жуков. Страницы биографии». Док. фильм. 15.35 В мире животных. 16.10 Умники и умницы. 17.00, 20.00 Время. 17.20 Снехопанорама. 18.05 «Обман». Худ. фильм (Франция). 1-я серия. 19.40 Спокойной ночи, малыши! 20.45 «Дело Сен-Романа». Телесериал. 2-я серия. 21.40 Концерт Ирины Архиповой и мужского хора «Православные певчие» в Грановитой палате Кремля. 22.15 Пасха Христова. Трансляция Богослужения из Богоявленского кафедрального собора Москвы.

Канал «Россия»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00 Вести. 7.20 Звезды говорят. 7.30 Продленка. 8.00 Пилигрим. 8.45 Парламентская неделя. 9.30 Музыка всех поколений. 10.00 Как жить будем? 10.45 Наш сад. 11.15 «Огни большого города». Худ. фильм. 12.40 Крестьянский вопрос. 13.20 Де факто. 13.35 «Баллада о Янушке». Худ. фильм (Польша). 5-я серия. 14.30 Кто мы? «Лик, лицо, личина». Часть 1-я. 15.00 Звезды Америки. 15.30 Белая ворона. 16.15 Футбол без границ. 17.05 Праздник каждый день. 17.15 Вавилонские игры. 18.10 «Платонов и Горький: приговоренные к счастью». 19.25 «Отду-

шина». Худ. фильм. 21.05 Совершенно секретно. 22.30 Река времени. 22.35 Автомат. 22.40 Кинофестиваль «День Победы». «Иваново детство». Худ. фильм.

Санкт-Петербург

6.30 Храм. 7.00 Доброе утро. 8.30 Живем с Максимом. «Несчастный случай». 10.00 Стиль жизни. 10.20 «Европейский калейдоскоп». 10.50 «Сердце России». Премьера киностудии ЛНФ. 11.30 Поет В.Малежик. 12.00 «Музей Да-Ор

І з перцамі, і з сэрцамі (сатыра і гумар)

Зуб

— Юмореска —

Зануда он, этот зуб. Так зудит, что жизни нет. Дырочка в нем — тыфу! — тоньше иголки. Однако ж до пяток прошибает. Хлебнул я водицы холодной и... заскулил, будто цуцик с отдаленной лапой. Глотнул чаю горячего — словно карась на сковородке зашипел.

Сосед к стоматологу заглянуть предложил.

— Через пять минут как новенький от него вылетит!

Советчик нашелся. Был я у стоматолога в прошлом году. Бормашина у него — что отбойный молоток. Когда сверлил зуб, так у меня фейерверки из глаз. «Потерпите!» — говорит. А у меня весь терпез уже испарился. Шланг я у бормашины перегрыз и руку эскулапу прикусил. Не умышлено — челюсти сами по себе клацнули.

Стоматолог пломбу все-таки поставил. Но она вылетела, когда орехи грыз. Идти к врачу снова духу не хватило из-за бормашины. Да и времени не было — Нюрочка письмецо из деревни прислала. Похоже, замуж за меня выйти согласится. До зуба ли тут! Нужно спешить, а не то Лешка, приятель мой, отобьет. Сам он — парень так себе, рыжеват, фигура совсем не богатырская. Но глаз на Нюрочку он давно уже положил — симпатюшечка она, глаза серые, горящие.

Прикатил в деревню. Прямо с автобуса — к Леше: в порядок нужно было себя привести. — Ты чего захмаренный такой? — спросил он. — Зуб зудит. — Самогонкой прополощи, сала на него положи. Спешить некуда. Нюра лишь к вечеру с поля вернется, и мне на ферму пора!

Выставив бутылку, он указал на холодильник и убежал. Первач был огненный. Я про-

полоскал зуб, прикрыл его кушочком сала, и боль затаилась, присмирела. Самогон, правда, во время этой процедуры как-то неприметно во внутрь просочился.

Как это произошло, ума не приложу. Процедуру решил повторить. Снова набулбал кружку первача. Прополоскал для профилактики все тридцать два зуба. На душе соловьи запели. До чего мудрый у нас народ — никакой тебе бормашины, никаких фейерверков из глаз!

В ожидании Нюрочки решил боль зубную еще дальше загнать. Осушил бутылку до дна, бужениной закусил, и будто под облаками начал парить.

К вечеру в хату Нюрочка впронхнула, такая воздушная, сияющая — ей Лешка о моем приезде доложил. Оглядела меня, да так и ахнула:

— Ты что, к чарке приложился?

— З-зуб лечил. Нар-р-родным способом!

— У нас таких лекарей тут хоть пруд пруди. Уезжай откуда приехал! — хлопнула дверью и... была такова.

И вернулся я в себя. Стоматолог зуб мне законопатил.

Дня через три-четыре я телеграмму Нюрочке отбил: «Скоро снова для приятного разговора приеду!»

В тот же вечер телефон зазвонил, и я голос Нюры услышал:

— От твоего способа лечения у меня нервы зудят. И мы с Лешей думаем: приглашать тебя на нашу свадьбу или нет?

Я собрался оправдаться, но в трубке гудки послышались. И зуб у меня опять, зануда, отчего-то зазудел.

Борис
НАЛИВАЙКО

Злабаздзённые частушкі

Эх, рэклама, ты, рэклама,
Як жа дурыш ты народ.
Гаварыла мая мама —
Рабі ўсё наадварот.

Не паслухала я маму,
А паверыла ў рэкламу.
Пажыла я з МММ,
Нажыла сабе праблем.

Былі грошы — і не стала,
Акцыі купіла.

Каб Марыну дзе застала,
Не шкадуючы б забіла.

Ой і будучы Леанід
Са сваёю Рытаю
За падманную рэкламу
Калі-небудзь бітымі.

Абяцала МММ
Вырашэнне ўсіх праблем.
Хто паверыў МММ,
Той нажыў сабе праблем.

Кароткія замалёўкі

Ты, Пятрок, у краме быў?
Што там ёсць, што ты купіў? —
Ёсць займаг, Аленаю завецца,
Яна старым не прадаецца.

***

Здароў, сусед, ты грошы атрымаў?
Вазьмі бутэльку, каўбасы кавалак.
Дык тыя грошы жонцы я аддаў,
Купіла яна хлеба і запалак.

***

Твой сын даўно ў гасцях не быў,
Мо, хворы ён, ці жонка не пускае? —
Ды не, сусед, ён аднаго чакае —
Каб я кабачка забіў.

***

Гавораць, брыгадзір табе каня не даў,
Якая яго муха ўкусіла? —

І не кажы, гарэлку я аддаў,
А вось на «Снікерсы» яго унуку не хапіла.

***

Я бачу, ты пачаў труну стругаць?
Няўжо сабраўся паміраць? —
Ты ведаеш, колькі труна каштуе?
Таму я загадзя яе рыхтую.

***

Не ведаю, сусед, што мне рабіць?
Ці варта ў горад ехаць жыць? —
Не, бачыў я, што ў горадзе тварыцца.
Лепш тут, у вёсцы, неяк перабіцца.

***

Ты чуў, сусед, магазін ноччу абакралі?
І, кажучы, злодзею ўжо знайшлі. —
Якія злодзеі! Нічога не ўзялі.
Бутэльку выпілі, сыром заелі і пайшлі.

Л.ВАЎЧОК

Куды ідзём?

Сатырычная міні-паэма на сучасную тэму

Прыкмета часу: малайцы з паў-боксам
Скрозь мокры снег, натоўп хмуры
З баўламі — нібы вагоны з коксам —
Імчаць скрозь людзі, як праз лес звяры.

Капіталізм зноў, кажучы, наступае:
Хапай хто можа што, хутчэй цягні!
Бо заўтра, кажучы, будзе «жысць» такая,
Што ні ўздыхнуць, ні войкнуць а ні-ні.

Стаяць заводы, фабрыкі пустыюць,
У сельмагу нат «куфайкі» не знайсці.
А нечым жа навокал усе гандлююць,
Як быццам гэта вырасла з зямлі.

Стаіць бабулька ў роздуме для касы,
Маршчыны ёй роздум той дабавіць шчэ,
Ніяк не зразумець ёй гэтым часам:
Куды дабро, што ёсць у нас, цячэ?

Яна штодзень на полі шчыравала,
Ці ў змену-дзе гібела для станка.
І вось на старасці з даброт тых атрымала
Не пенсію, а добрага лінка.

Віруе гандаль. Хлопцы і дзяўчаты —
Усе не ў зрэбным — у фірменных джынсах.
А дзесь у вёсцы дагніваюць хаты,
Замест палёў становіцца прысак.

Ды тых малойцаў у поле не загоніш —
Ім трэба ўхаліць хутчэй «лімон»,
Ці «інамарку», ці займець свой «офіс».
Да лямпы ім сумленне і закон.

А ля станкоў, на фермах, у забоях
Ужо заўтра будзе некаму рабіць,
Бо кожны разумее: у тых умовах
На хлеб надзённы ім не зарабіць.

І зноўку хваля мітынгаў і шэсцяў:
Даеш зарплату, маць тваю туды!
Усе штодня жадаюць «снікерс» есці,
Дык вось табе, «правіцельства», пад дык!

Ну а «правіцельства» маркоціцца не дужа:
Было б нам добра, а крычаць — крычы.
Вы нас няк не зможаце адукаць,
Бо мы якраз і дзелім калачы.

І пасміхаюцца па-блэзнерску міністры,
У іх на ўме адзін вярод:
Калі ў нас пустыя будуць міскі,
То што ж гэта, нарэшце, за народ?

Ды й вопыт ім заўжды падказвае багаты:
Турнуць з пасады — гэта не бяда,
Пярэйдзем з аднае ў другую хату,
Дзе ёсць не горшыя напіткі і яда.

Тут, праўда, нешта выдумаў «парлямант»:
Маўляў, нам Захад піці-есці даць,
Вас закідаем рускімі рублямі,
Калі ж нягоднік, зусім вам прападаць!

Бо ёсць жа прыклад: нехта Жырыноўскі —
Ці то юрыст, ці проста прайдзісвет,
Усім абяцае па масластай костцы,
А як не хочаш — пойдзеш на той свет.

Калі ж казаць пра нашых дабрадзеяў,
Якіх мы дэпутатамі завём,
То і яны, у асноўным, толькі дзеляць,
Пад свой капыл сабую любіць закон.

А як нягода выпнецца якая,
Ці хто чые баячкі назаве,
То увесь «парлямант» ўзімае лямант,
Адзін другога доўбняй што не б'е.

Калі ж тут думаць, браткі, аб народзе,
Калі «в чести» свайго я оскорблені!
Мо, трэ сказаць усім ім дружна: годзе!
Ды й выгнаць гарлапанаў вон?

Не ўсіх, канечне, ёсць сярод іх людзі,
Чыя работа варта пахвалы,
Але такіх ці выбіраць мы будзем?
Астатнія ж упёрліся, як валы.

Ды ўсё ж давайце вернемся да гандлю
Наш спажывецкі — не для спажывецкіх.
Ён, кажучы, ашчаслівіць Гандзю,
Шчаслівым зробіць усіх нас да канца.

І мне такі ўяўляецца малюнак:
Буе ў полі пустазелля цвет,
Аціх завод, шкрабучца мышы ў клуні,
І бульба — на сняданак і абед.

Затое ўсюды — росквіт гандляроў:
За жменю проса — востразубы серп,
За шэрсці клок — халявы на абнову,
За плуг жалезны — жыта цэлы мех.

Усе зраўняліся: і стары, і малодшы,
Усе сталі мільянеры-жабракі.
Ды некалі ж спынуцца ліпнуць грошы
Да кожнае працягнутай рукі.

Ды, зрэшты, і старых тады не будзе,
Бо вымруць, нібы маманты яны.
І пра дзяцей, напэўна, мы забудзем,
Бо іх жа абуаць трэ і карміць.

Вучоныя ўсе стануць грыбнікамі,
На сотках будучы бульбу сцерагчы.
Стоп! Пра жанчын забыліся мы, пане,
Звядзем са свету гэты генаты!

Навошта ім прычоскі, фіглі-міглі,
Ды й апетыт у многіх — дай ты Бог!
Мы лепш атруцім усіх іх ціха хіміяй —
Во й будзе мужыкам яшчэ кусок.

Во «расцвіце» дзе «общество свободы» —
Аб усім да пасінення гавары!
Калі яшчэ не жажне раз Чарнобыль,
Ды так, што ўсе, як матылькі, згарым/.

Тады не трэба войска і салдаты,
Не трэба ад надругаў бараніць,
Бо хто ж памкнецца да жабрацкай хаты,
Які нас дурань схоча захапіць?

Чытач даўно, напэўна, ужо азлобіўся:
Што гэта, аўтар, тутакж плясць?
У нас жа аграром вунь, эканоміка,
У нас жа ёсць пакуль і піць, і есць.

Так. Покуль ёсць. І, здэцца, мы нязломкі.
І масла, кажучы, ёсць у галаве.
Дык я ж якраз пра тую эканоміку,
Што мы стварылі самі для сябе.

Пра той «свабодны рух», што нашы голавы
Так пачалі цяперака успрымаць:
Няма кашулі — скуру рывце з голага.
Даваць не трэба, трэба толькі браць.

Калі ўсё дрэнна так, усё ідзе «у конус»,
То што, не трэба мо і жыць?
Што пішаш, аўтар, ці маеш «совесть»?
Лепш падкажы нам, што рабіць.

Я не Хрыстос, і «манн небесных»
На вас нізрынуць не магу.
Адно хачу: каб кожны чэсна
Боль зразумеў мой і тугу.

А думаць вельмі ўсім нам трэба
Яшчэ пры гэтым штось рабіць/,
Каб кожны на кавалак хлеба
Мог крыху масла палажыць.

Каб не хадзіў у штанах парваных,
Не пачуваўся жабраком,
Не жыў у сабакавым будане,
А меў уласны добры дом.

Ды што там дом — хай і машыну,
У банку пэўны капітал,
Не гнуў бы на кагосьці спіну,
А грошы спраўды зарабляў.

...Мо стыль мой некалькі раешны,
І пісана дзе некультурна,
То я такі ж зямны і грэшны
Як усе. Вітаю вас —

І.Сурман

УЛЫБНЕМСЯ С ХУДОЖНИКОМ

Рисунки Андрея Скрынника, Оршанский р-н

Заснавальнік — Цэнтральнае
праўленне Беларускага
таварыства інвалідаў
Рэгістрацыйны нумар 53

Галоўны рэдактар
Аляксандр Канопліч

Выходзіць штотыднёва на беларускай і рускай мовах.

Рэдакцыя прымае заказы ад прадпрыемстваў, устаноў, кааператываў і асобных грамадзян на змяшчэнне аб'яў, рэкламы.
Даведкі па тэл. 64-75-63.

Рэдакцыя не вядзе прыватнай перапіскі, рукапісы не вяртае, не рэцензуе.

Аўтары нясуць адказнасць за прыведзеныя факты, цытаты, эканамічныя звесткі, дакладнасць іншай інфармацыі.

Газета набрана і звярстана на настольна-выдавецкім комплексе рэдакцыі газеты "Наша доля".

Адрас рэдакцыі: 220114, г. Мінск, Старабарысаўскі тракт, 15, п. 414, рэдакцыя газеты "Наша доля".
Тэл. 64-75-63.

Надрукавана ў друкарні выдавецтва "Беларускі Дом друку". Адрас: г. Мінск, пр-т Ф. Скарыны, 79.
Індэкс 63866. Тыраж 19900 экз. Заказ № 1011.
Падпісана ў друку ў 16.00
П 2 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12